

ರಹಸ್ಯತಮ ಜ್ಞಾನ

ಶ್ಲೋಕ - 1

ಶ್ರೀ ಭಗವಾನುವಾಚ

ಇದಂ ತು ತೇ ಗುಹ್ಯತಮಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯನಸೂಯವೇ |

ಜ್ಞಾನಂ ವಿಜ್ಞಾನಸಹಿತಂ ಯಜ್ಞಾತ್ಮಾ ಮೋಕ್ಷ್ಯಸೇಽಶುಭಾತ್ ||೧||

ಶ್ರೀ ಭಗವಾನ್ ಉವಾಚ—ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನು ಹೇಳಿದನು; ಇದಮ್—ಇದನ್ನು; ತು—ಆದರೆ; ತೇ—ನಿನಗೆ; ಗುಹ್ಯತಮಮ್—ಅತ್ಯಂತ ರಹಸ್ಯವಾದ; ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ—ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ; ಅನಸೂಯವೇ—ಅಸೂಯಾರಹಿತನಾದ; ಜ್ಞಾನಮ್—ಜ್ಞಾನವನ್ನು; ವಿಜ್ಞಾನ—ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ಜ್ಞಾನದ; ಸಹಿತಮ್—ಚೊತೆಗೆ; ಯತ್—ಯಾವ; ಜ್ಞಾತ್ಮಾ—ತಿಳಿದು; ಮೋಕ್ಷ್ಯಸೇ—ಮುಕ್ತನಾಗುವೆ ಅಶುಭಾತ್—ಈ ಕ್ಲೇಶಮಯ ಭೌತಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವದಿಂದ.

ಅನುವಾದ

ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು—ಪ್ರಿಯ ಅರ್ಜುನನೇ, ನಿನಗೆ ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಅಸೂಯೆ ಇಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಈ ಗುಹ್ಯತಮ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು ನೀನು ಐಹಿಕ ಬದುಕಿನ ಸಂಕಟಗಳಿಂದ ಪಾರಾಗುತ್ತೀಯೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ

ಭಕ್ತನು ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳಿದಷ್ಟೂ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವು ಈ ಶ್ರವಣಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸಲಹೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ — "ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನ ಸಂದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಗಳು ತುಂಬಿರುತ್ತವೆ. ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನನ್ನು ಕುರಿತ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಭಕ್ತರು ತಮ್ಮತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಈ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಊಹಾತ್ಮಕ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವವರ ಅಥವಾ ಪ್ರೌಢ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಜ್ಞಾನ."

ಭಕ್ತರು ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಸದಾ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೃಷ್ಣಪ್ರಚ್ಛೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಯಾವುದೇ ಒಬ್ಬ ಜೀವಿಯ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನೂ, ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನೂ ಪ್ರಭುವು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಭಕ್ತರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಆತನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತ ಚರ್ಚೆಯು ಬಹು ಶಕ್ತಿಯುತವಾದದ್ದು;

ಒಬ್ಬ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗೆ ಇಂತಹ ಸಹವಾಸವು ದೊರೆತು ಆತನು ಈ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಆತನು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದತ್ತ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನು ಇನ್ನೂ ಎತ್ತರ ಎತ್ತರವಾಗಿ ಏರುವಂತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಕೃಷ್ಣನು ಈ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಈವರೆಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಗೋಪ್ಯವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಮೊದಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವೇ ಗ್ರಂಥದ ಉಳಿದ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪ್ರವೇಶ. ಎರಡನೆಯ ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ರಹಸ್ಯ ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಏಳನೆಯ ಮತ್ತು ಎಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿರುವ ವಿಷಯಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವು. ಅವು ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನೋದಯವನ್ನು ತರುವುದರಿಂದ ಅವನ್ನು ಇನ್ನೂ ರಹಸ್ಯ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವ ವಿಷಯಗಳು ಮಿಶ್ರವಿಲ್ಲದ ಪರಿಶುದ್ಧ ಭಕ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವು. ಆದುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಗುಹ್ಯತಮ ಎಂದು ಕರೆದಿದೆ. ಕೃಷ್ಣನು ಗುಹ್ಯತಮ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದವನು. ಸಹಜವಾಗಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವವನು. ಆದುದರಿಂದ ಐಹಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ಆತನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಐಹಿಕ ನೋವುಗಳಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿರಸಾಮೃತಸಿಂಧುವಿನಲ್ಲಿ, ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲು ಬಯಸುವವನು ಐಹಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬದ್ಧಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ಆತನನ್ನು ಮುಕ್ತನೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರತನಾಗಿರುವವನನ್ನೂ ಮುಕ್ತನೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಹತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತೇವೆ.

ಮೊದಲನೆಯ ಈ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಹತ್ವವುಂಟು. **ಇದಂ ಜ್ಞಾನಮ್** (ಈ ಜ್ಞಾನವು) ಎನ್ನುವ ಪದಗಳು ಪರಿಶುದ್ಧ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ; ಇದರಲ್ಲಿ ಶ್ರವಣ, ಕೀರ್ತನ, ಸ್ಮರಣ, ಸೇವೆ, ಪೂಜೆ, ವಿಧೇಯತೆ, ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದು ಮತ್ತು ಸರ್ವಸಮರ್ಪಣ — ಈ ಒಂಬತ್ತು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯ ಈ ಒಂಬತ್ತು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದವನು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ, ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಏರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಹೃದಯವು ಹೀಗೆ ಐಹಿಕ ಕಶ್ಮಲದ ಸೋಂಕನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಆತನಿಗೆ ಕೃಷ್ಣವಿಜ್ಞಾನವು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಜೀವಿಯು ತಾನು ಜಡವಸ್ತುವಲ್ಲ ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸಾಲದು. ಇದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ಪ್ರಾರಂಭವಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ದೇಹದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೂ, ತಾನು ದೇಹವಲ್ಲ ಎಂದು ಅರಿತವನು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕು.

ಏಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಆಗಲೇ ದೇವೋತ್ತಮ ಪುರುಷನ ಐಶ್ವರ್ಯ ಶಕ್ತಿ, ಅವನ ವಿವಿಧ ಶಕ್ತಿಗಳು, ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಪ್ರಕೃತಿಗಳು, ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ಐಹಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ವೈಭವಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದೆ.

ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ **ಅನಸೂಯವೇ** ಎನ್ನುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದವೂ ಅರ್ಥವತ್ತಾದದ್ದು.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರರು, ಅವರು ಉತ್ತಮ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದರೂ, ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಸೂಯೆ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಗಲ್ಲು ಪಂಡಿತರೂ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬಹು ತಪ್ಪುತಪ್ಪಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಸೂಯೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಅವರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳೆಲ್ಲ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕವಾಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರಭುವಿನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಭಕ್ತರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ನೆಚ್ಚಲು ಅರ್ಹವಾದವು. ಅಸೂಯಾಪರನಾದವನು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾರ; ಕೃಷ್ಣನ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಡಲಾರ. ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಅರಿಯದೆಯೇ ಅವನ ಗುಣವನ್ನು ಟೀಕಿಸುವವನು ಶುದ್ಧ ಮೂರ್ಖ. ಆದುದರಿಂದ ಇಂತಹ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ದೂರ ಇಡಬೇಕು. ಕೃಷ್ಣನು ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷ, ಪರಿಶುದ್ಧ ದಿವ್ಯ ಪುರುಷ ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡವನಿಗೆ ಈ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿಂದ ಬಹು ಪ್ರಯೋಜನ ಉಂಟು.

ಶ್ಲೋಕ - 2

ರಾಜವಿದ್ಯಾ ರಾಜಗುಹ್ಯಂ ಪವಿತ್ರಮಿದಮುತ್ತಮಮ್ |

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾವಗಮಂ ಧರ್ಮ್ಯಂ ಸುಸುಖಂ ಕರ್ತುಮವ್ಯಯಮ್ ||೨||

ರಾಜವಿದ್ಯಾ—ವಿದ್ಯೆಯ ರಾಜ; ರಾಜಗುಹ್ಯಮ್—ರಹಸ್ಯಜ್ಞಾನದ ರಾಜ; ಪವಿತ್ರಮ್—ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರವಾದದ್ದು; ಇದಮ್—ಇದು; ಉತ್ತಮಮ್—ದಿವ್ಯವಾದುದು; ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ—ನೇರ ಅನುಭವದಿಂದ; ಅವಗಮಮ್—ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುವುದು; ಧರ್ಮ್ಯಮ್—ಧರ್ಮದ ತತ್ವವನ್ನು; ಸುಸುಖಮ್—ಅತಿ ಸಂತೋಷಕರವಾದ; ಕರ್ತುಮ್—ಆಚರಿಸಲು; ಅವ್ಯಯಮ್—ಶಾಶ್ವತವಾದ.

ಅನುವಾದ

ಇದು ರಾಜವಿದ್ಯೆ. ಎಲ್ಲ ರಹಸ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ರಹಸ್ಯವಾದದ್ದು. ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಶುದ್ಧ ಜ್ಞಾನ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಆತ್ಮದ ನೇರ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಇದು ಧರ್ಮದ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆ. ಇದು ಶಾಶ್ವತವಾದದ್ದು ಮತ್ತು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವಂತಹದು.

ಭಾವಾರ್ಥ

ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಈ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ರಾಜವಿದ್ಯೆ ಎಂದು ಕರೆದಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಮತ್ತು ತತ್ವ ಚಿಂತನೆಗಳ ಸಾರ. ಭಾರತದ ಮುಖ್ಯ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಗೌತಮ, ಕಣಾದ, ಕಪಿಲ, ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ, ಶಾಂಡಿಲ್ಯ ಮತ್ತು ವೈಶ್ವಾನರರು ಇದ್ದಾರೆ. ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ವೇದಾಂತ ಸೂತ್ರವನ್ನು ರಚಿಸಿದ ವ್ಯಾಸದೇವರಿಂದ. ಆದುದರಿಂದ ತತ್ವಜ್ಞಾನ ಅಥವಾ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೇನೂ ಕೊರತೆ ಇಲ್ಲ. ಈ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಇಂತಹ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಯ ರಾಜ; ವೇದಗಳ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಬಗೆಗಳ ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಪಡೆಯಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲ ಜ್ಞಾನದ ತಿರುಳು ಎಂದು ಪ್ರಭುವು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅದು ಅತ್ಯಂತ ರಹಸ್ಯವಾದದ್ದು. ಏಕೆಂದರೆ ರಹಸ್ಯವಾದ ಅಥವಾ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಆತ್ಮ ಮತ್ತು ದೇಹಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸದ ಅರಿವು ಅಗತ್ಯ. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರಹಸ್ಯವಿದ್ಯೆಯು ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಖರವನ್ನು ತಲಪುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನರಿಗೆ ಈ ರಹಸ್ಯಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ; ಅವರಿಗೆ ಬಹಿರ್ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಜನರು ರಾಜನೀತಿ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ, ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ, ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರ, ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರ, ಖಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ, ಶಿಲ್ಪಶಾಸ್ತ್ರ — ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಪಂಚಾದ್ಯಂತ ಜ್ಞಾನದ ಹಲವು ಶಾಖೆಗಳಿವೆ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ದೊಡ್ಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ದುರದೃಷ್ಟದಿಂದ, ಚೇತನಾತ್ಮದ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುವ ಗಣನೀಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಅಥವಾ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆ ಒಂದೂ ಇಲ್ಲ. ಆತ್ಮವೇ ದೇಹದ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯ ಭಾಗ. ಆತ್ಮವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ದೇಹವು ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕ. ಆದರೂ ಜನರು ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ದೇಹದ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಆತ್ಮದ ಕಡೆಗೆ ಅವರಿಗೆ ಗಮನವೇ ಇಲ್ಲ.

ಭಗವದ್ಗೀತೆಯು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಿಂದ, ಆತ್ಮದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಒತ್ತಿಹೇಳಿದೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಭುವು ದೇಹವು ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ, ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ನಾಶವಿಲ್ಲ (ಅಸ್ತವನ್ತ ಇಮೇ ದೇಹಾ ನಿತ್ಯಸ್ಯೋಕ್ತಾಃ ಶರೀರಿಣಃ) ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಚೇತನಾತ್ಮವು ಈ ದೇಹದಿಂದ ಭಿನ್ನ, ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ, ನಾಶವಿಲ್ಲದ್ದು ಮತ್ತು ಶಾಶ್ವತವಾದದ್ದು ಎಂಬ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯೇ ಜ್ಞಾನದ ರಹಸ್ಯಭಾಗ. ಆದರೆ ಇದು ಆತ್ಮವನ್ನು ಕುರಿತು ಇತ್ಯಾತ್ಮಕ ಜ್ಞಾನವೇನನ್ನೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮವು ದೇಹದಿಂದ ಬೇರೆ. ದೇಹವು ಮುಗಿದನಂತರ ಅಥವಾ ಮನುಷ್ಯನು ದೇಹದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿದ ಮೇಲೆ ಆತ್ಮವು ಶೂನ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ ಇಲ್ಲವೇ ನಿರಾಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಜನರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇದು ವಾಸ್ತವವಲ್ಲ. ದೇಹದೊಳಗಿದ್ದಾಗ ಅಷ್ಟೊಂದು ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ಇರುವ ಆತ್ಮವು ದೇಹದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿದ ಮೇಲೆ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯವಾಗುವುದು ಹೇಗೆ? ಅದು ಯಾವಾಗಲೂ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು. ಅದು ಶಾಶ್ವತವಾದರೆ, ಅದರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೂ ಶಾಶ್ವತ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜ್ಞಾನದ ಅತ್ಯಂತ ರಹಸ್ಯ ಭಾಗ. ಆದುದರಿಂದ ಚೇತನಾತ್ಮದ ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಯ ರಾಜ, ಎಲ್ಲ ಜ್ಞಾನದ ಅತ್ಯಂತ ರಹಸ್ಯ ಭಾಗ ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವೈದಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವಂತೆ, ಈ ವಿದ್ಯೆಯು ಎಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಶುದ್ಧ ರೂಪ. ಪದ್ಮಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಒಂದು ಪಾಪದ ಅನಂತರ ಮತ್ತೊಂದು ಪಾಪ ಮಾಡುತ್ತ ಹೋಗುವುದರ ಪರಿಣಾಮ ಇದು ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಫಲಾಪೇಕ್ಷಿತ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವವರು ಪಾಪದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಮರದ ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಿದಾಗ ಮರವು ಬೆಳೆಯುವುದು ಕೂಡಲೇ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ; ಅದು ಬೆಳೆಯಲು ಒಂದಿಷ್ಟು ಕಾಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮೊದಲು ಅದು ಸಣ್ಣ ಸಸಿ. ಅನಂತರ ಮರದ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಹೂವು ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೆಳೆದಾಗ, ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಿದವರು ಹೂವು ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಸವಿಯುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮನುಷ್ಯನು ಪಾಪಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಬೀಜದಂತೆಯೇ ಅದೂ ಫಲವನ್ನು ನೀಡಲು ಕಾಲವನ್ನು

ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹಂತಗಳಿವೆ. ಪಾಪಕರ್ಮವು ಮನುಷ್ಯನೊಳಗಡೆ ಆಗಲೇ ನಿಂತುಹೋಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಆ ಪಾಪಕರ್ಮದ ಫಲವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಬೀಜರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಪಾಪಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆಗಲೇ ಫಲಿತವಾಗಿರುವ ಇತರ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಸಂಕಟ ಮತ್ತು ನೋವುಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಏಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದಂತೆ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರತನಾಗಿರುವವನು ಈ ಐಹಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ದ್ವಂದ್ವದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ; ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನಾದ ಕೃಷ್ಣನ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ಬೇರೆ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನಿರತರಾಗಿರುವವರು ಆಗಲೇ ಎಲ್ಲ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಪದ್ಮಪುರಾಣವು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಪ್ರಾರಬ್ಧಫಲಂ ಪಾಪಂ ಕೂಟಂ ಬೀಜಂ ಫಲೋನ್ಮುಖಮ್ |

ಕ್ರಮೇಣೈವ ಪ್ರಲೀಯೇತ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಿರತಾತ್ಮನಾಮ್ ||

ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದವರ ಮಟ್ಟಿಗೆ, ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು, ಅವು ಫಲ ನೀಡುತ್ತಿರಲಿ, ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿರಲಿ ಅಥವಾ ಬೀಜರೂಪದಲ್ಲಿರಲಿ ಕ್ರಮೇಣ ಅದೃಶ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯ ಪರಿಶುದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯು ಬಲವತ್ತರವಾದದ್ದು; ಅದಕ್ಕೆ ಪವಿತ್ರಮ್ ಉತ್ತಮಮ್, ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದದ್ದು, ಎಂದು ಹೆಸರು. ಉತ್ತಮ ಎಂದರೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ. ತಮಸ್ ಎಂದರೆ ಈ ಐಹಿಕ ಜಗತ್ತು ಅಥವಾ ಕತ್ತಲೆ. ಉತ್ತಮ ಎಂದರೆ ಐಹಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ್ದು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಭಕ್ತನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯರಂತೆಯೇ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಕಂಡರೂ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯನ್ನು ಐಹಿಕ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲೇಬಾರದು. ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಅದರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವನು ಅವು ಐಹಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಅವೆಲ್ಲ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ; ಅವಕ್ಕೆ ಐಹಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಗುಣಗಳ ಕಲ್ಮಷದ ಸೋಂಕಿಲ್ಲ.

ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯು ಎಷ್ಟು ಪರಿಪೂರ್ಣವೆಂದರೆ ಅದರ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ನೇರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ; ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನೇ ಆಗಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಪವಿತ್ರನಾಮಗಳನ್ನು (ಹರೇ ಕೃಷ್ಣ, ಹರೇ ಕೃಷ್ಣ, ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣ, ಹರೇ ಹರೇ / ಹರೇ ರಾಮ, ಹರೇ ರಾಮ, ರಾಮ ರಾಮ, ಹರೇ ಹರೇ) ಸಂಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುವಾಗ ಯಾವುದೋ ದಿವ್ಯಾನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಬಹು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಐಹಿಕ ಸೋಂಕಿನಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮ ವಾಸ್ತವ ಅನುಭವ. ಇದನ್ನು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತೇವೆ, ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಶ್ರವಣದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಭಕ್ತಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೆ ಅಥವಾ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಪ್ರಸಾರದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ನೆರವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರೆ ಅಂತಹ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಕ್ರಮೇಣ ತಾನು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾಗಿ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎನ್ನುವ ಭಾವವು ಬರುತ್ತದೆ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಈ ಮುನ್ನಡೆಯು ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಹಿಂದಿನ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನಾಗಲಿ, ಅರ್ಹತೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಅವಲಂಬಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ವಿಧಾನ ಎಷ್ಟು ಪರಿಶುದ್ಧ ಎಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವುದರಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯನು ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ವೇದಾಂತ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ (3.2.26) ಇದನ್ನು ಹೀಗೆ ವರ್ಣಿಸಿದೆ—**ಪ್ರಕಾಶಶ್ಚ ಕರ್ಮಣಿ ಅಭ್ಯಾಸಾತ್**. "ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯ ಶಕ್ತಿಯು ಎಷ್ಟೆಂದರೆ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವುದರಿಂದ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗುತ್ತದೆ." ಇದರ ವಾಸ್ತವ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ನಾರದರ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಆ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅವರು ಒಬ್ಬ ದಾಸಿಯ ಮಗನಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅವರು ಉತ್ತಮ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರ ತಾಯಿಯು ಮಹಾಭಕ್ತರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾಗ ನಾರದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದರು ಮತ್ತು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ತಾಯಿಯು ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಸ್ವತಃ ನಾರದರೇ ಆ ಮಹಾಭಕ್ತರ ಸೇವೆಯನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾರದರೇ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ—

ಉಚ್ಚಿಷ್ಟಲೇಪಾನ್ ಅನುಮೋದಿತೋ ದ್ವಿಚ್ಛಿಃ

ಸಕೃತ್ ಸ್ಮ ಭುಂಕ್ಷೀ ತದಪಾಸ್ತಕಿಲ್ಲಿಷಃ |

ಏವಂ ಪ್ರವೃತ್ತಸ್ಯ ವಿಶುದ್ಧ ಚೇತಸಾ

ತದ್ಧರ್ಮ ಏವಾತ್ಮರುಚಿಃ ಪ್ರಚಾಯತೇ ||

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ (1.5.25) ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಾರದರು ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮವನ್ನು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಾದ ವ್ಯಾಸದೇವರಿಗೆ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಪರಿಶುದ್ಧ ಭಕ್ತರು ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಇದ್ದಾಗ ಹುಡುಗನಾಗಿದ್ದ ನಾರದರು ಅವರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಅವರ ಆತ್ಮೀಯ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಆ ಋಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರದ ತುಣುಕುಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ತಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡುಗನು ಆ ತುಣುಕುಗಳ ರುಚಿಯನ್ನು ನೋಡಲು ಬಯಸಿದ. ಆತನು ಆ ಮಹಾಭಕ್ತರ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಬೇಡಿದ. ಅವರು ಅನುಮತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದಾಗ ನಾರದರು ಉಳಿದಿದ್ದ ಆ ತುಣುಕುಗಳನ್ನು ತಿಂದರು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅವರು ಎಲ್ಲ ಪಾಪಪುರಿತ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿದರು. ಅವರು ಆಹಾರದ ಶೇಷವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಹೋದಂತೆ ಋಷಿಗಳಷ್ಟೇ ಪರಿಶುದ್ಧ ಹೃದಯರಾದರು. ಮಹಾಭಕ್ತರು ಶ್ರವಣದಿಂದ ಮತ್ತು ಸಂಕೀರ್ತನೆಯಿಂದ ಪ್ರಭುವಿನ ನಿರಂತರ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯನ್ನು ಸವಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕ್ರಮೇಣ ನಾರದರೂ ಅದೇ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡರು. ನಾರದರು ಮುಂದೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ —

ತತ್ರಾನ್ವಹಂ ಕೃಷ್ಣ ಕಥಾಃ ಪ್ರಗಾಯತಾಮ್

ಅನುಗ್ರಹೇಣಾಶ್ರಣವಂ ಮನೋಹರಾಃ |

ತಾಃ ಶ್ರದ್ಧಯಾ ಮೇನುಪದಂ ವಿಶೃಣ್ವತಃ

ಪ್ರಿಯಶ್ರವಸ್ಯಜ್ಞ ಮಮಾಭವದ್ ರುಚಿಃ ||

ಋಷಿಗಳ ಸಹವಾಸದಿಂದ ನಾರದರಿಗೆ ಪ್ರಭುವಿನ ದಿವ್ಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಂಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯು ಬಂದಿತು; ಅವರು ಭಕ್ತಿಸೇವೆಗಾಗಿ

ಹಂಬಲಿಸಿದರು. ಆದುದರಿಂದ ವೇದಾಂತ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ **ಪ್ರಕಾಶತ್ವ ಕರ್ಮಣಿ ಅಭ್ಯಾಸಾತ್** ಎಂದರೆ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಭಕ್ತಿ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದರೆ ಸಾಕು, ಎಲ್ಲವೂ ಅವನಿಗೆ ತಂತಾನೇ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಆತನು ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ **ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ** ಎಂದರೆ ನೇರವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದು ಎಂದು ಅರ್ಥ.

ಧರ್ಮ್ಯಮ್ ಎಂದರೆ 'ಧರ್ಮ ಮಾರ್ಗ' ಎಂದರ್ಥ. ನಾರದರು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ದಾಸಿಯ ಮಗ. ಅವರಿಗೆ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವ ಅವಕಾಶ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ತಾಯಿಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತಿದ್ದರು ಅಷ್ಟೇ; ಸುದೈವದಿಂದ ಅವರ ತಾಯಿಯು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಸೇವೆ ಮಾಡಿದಳು. ಮಗು ನಾರದರಿಗೂ ಆ ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯಿತು. ಸಹವಾಸ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಅವರು ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಗುರಿ ಎಂದರೆ ಭಕ್ತಿಸೇವೆ (**ಸ ವೈ ಪುಂಸಾಂ ಪರೋ ಧರ್ಮೋ ಯತೋ ಭಕ್ತಿರ್ ಅಧೋಕ್ಷಜೇ**). ಧಾರ್ಮಿಕ ಜನರಿಗೆ, ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯೇ ಧರ್ಮದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆ ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದ ಕಡೆಯ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ನಾವು ಆಗಲೇ ಚರ್ಚಿಸಿದಂತೆ (**ವೇದೇಷು ಯಜ್ಞೇಷು ತಪಃಸು ಚೈವ**) ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವೇದಗಳ ಜ್ಞಾನ ಅಗತ್ಯ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ನಾರದರು ಯಾವುದೇ ಗುರುವಿನ ಪಾಠಶಾಲೆಗೂ ಹೋಗದಿದ್ದರೂ, ವೈದಿಕತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯದಿದ್ದರೂ, ವೇದಗಳ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಬರುವ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಫಲಗಳನ್ನು ಪಡೆದರು. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಶಕ್ತಿಯು ಎಷ್ಟು ಎಂದರೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆಚರಿಸದೆಯೂ ಮನುಷ್ಯನು ಅತ್ಯುನ್ನತ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಗೆ ಏರಬಹುದು. ಇದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಇದನ್ನು ವೈದಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತದೆ—**ಆಚಾರ್ಯವಾನ್ ಪುರುಷೋ ವೇದ**. ಶ್ರೇಷ್ಠ ಆಚಾರ್ಯರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ ಇರುವವನು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮತ್ತು ವೇದಗಳನ್ನು ಎಂದೂ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಯ ಪರಿಚಯವನ್ನೂ ಪಡೆಯಬಲ್ಲನು.

ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಬಹು ಸುಖಕರವಾದದ್ದು (**ಸುಸುಖಮ್**). ಏಕೆ? ಭಕ್ತಿಸೇವೆ ಎಂದರೆ **ಶ್ರವಣಂ ಕೀರ್ತನಂ ವಿಷ್ಣೋಃ**. ಅದುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಪ್ರಭುವಿನ ಮಹಿಮೆಯ ಸಂಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಕೇಳಬಹುದು ಅಥವಾ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆದ ಆಚಾರ್ಯರು ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕುರಿತು ನೀಡುವ ತಾತ್ವಿಕ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಹೋದರೆ ಸಾಕು; ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತೇ ಭಕ್ತನು ಕಲಿಯಬಹುದು; ಅನಂತರ ದೇವರ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು, ರುಚಿಯಾದ ತಿಂಡಿಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಬಹುದು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯು ಆನಂದದಾಯಕವಾದದ್ದು. ಅತ್ಯಂತ ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಪ್ರಭುವು, **ಪತ್ರಂ ಪುಷ್ಪಂ ಫಲಂ ತೋಯಮ್** ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಭಕ್ತನು ಯಾವುದೇ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಿ, ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಪ್ರಭುವು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಒಂದು ಎಲೆ, ಒಂದು ಹೂವು, ಹಣ್ಣಿನ ಒಂದು ಚೂರು, ಅಥವಾ ಒಂದಿಷ್ಟು ನೀರು, ಇವು ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನವೇನೇ ಇರಲಿ, ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನೇ ಆಗಲಿ ಇದನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಬಹುದು. ಪ್ರಭುವು ಅದನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ನಿದರ್ಶನಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿವೆ. ಪ್ರಭುವಿನ ಚರಣಕಮಲಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವ ತುಳಸಿಯನ್ನು ಆಸ್ಪಾದಿಸಿದುದರಿಂದಲೇ ಸನತ್ಕುಮಾರನಂತಹ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಕ್ತರಾದರು. ಅದುದರಿಂದ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವು ಬಹು ಸೊಗಸಾದದ್ದು.

ಅದನ್ನು ಸುಖವಾದ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಬಹುದು. ಭಗವಂತನು ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳ ಹಿಂದಿರುವ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೇ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯು ಶಾಶ್ವತವಾದದ್ದು ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಇದು ಮಾಯಾವಾದಿ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಹೇಳುವ ರೀತಿ ಅಲ್ಲ. ಅವರು ಹಲವೊಮ್ಮೆ ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರದ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಆದರೂ ತಾವು ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿ, ಮುಕ್ತರಾದ ಅನಂತರ "ದೇವರೊಡನೆ ಒಂದಾಗುತ್ತೇವೆ", ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಸಮಯಾನುವರ್ತಿ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧ ಭಕ್ತಿಸೇವೆ ಎಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವವಾದ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯು ಮುಕ್ತಿಯ ಅನಂತರವೂ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತನು ಭಗವಂತನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ದಿವ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ, ಅಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆತನು ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನೊಡನೆ ಒಂದಾಗಲು ಯತ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂತೆ, ವಾಸ್ತವವಾದ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯು ಮುಕ್ತಿಯ ಅನಂತರ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಕ್ತನಾದ ಮೇಲೆ ಮನುಷ್ಯನು ಬ್ರಹ್ಮನ್ (ಬ್ರಹ್ಮ ಭೂತ) ನೆಲೆಯನ್ನು ಪಡೆದಾಗ ಅವನ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ (ಸಮಃ ಸರ್ವೇಷು ಭೂತೇಷು ಮದ್ಭಕ್ತಿಂ ಲಭತೇ ಪರಾಮ್) ಕರ್ಮಯೋಗ, ಜ್ಞಾನಯೋಗ, ಅಪ್ಪಾನ್ನಯೋಗ ಅಥವಾ ಬೇರಾವುದೇ ಯೋಗವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವುದರಿಂದ ಯಾರೂ ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನನ್ನು ಅರಿಯಲಾರರು. ಈ ಯೋಗ ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಭಕ್ತಿಯೋಗದತ್ತ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಮುನ್ನಡೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯ ಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಾರದೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ದೇವೋತ್ತಮ ಪುರುಷನೆಂದರೆ ಏನು ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಸಾಧಿಸಿದ ಚೇತನಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವನ್ನೋ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯನ್ನೋ ಕೇಳಿ ಮನುಷ್ಯನು ಪರಿಶುದ್ಧನಾದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಕೃಷ್ಣವಿಜ್ಞಾನ ಅಥವಾ ದೈವವಿಜ್ಞಾನವು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆಂದು ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದಲ್ಲಿಯೂ ದೃಢಪಡಿಸಿದೆ. **ಏವಂ ಪ್ರಸನ್ನಮನಸೋ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯೋಗತಃ.** ಮನುಷ್ಯನ ಹೃದಯದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಅಪಾರ್ಥಗಳೂ ತೊಲಗಿ ಹೋದಾಗ ಅವನಿಗೆ ದೇವರೆಂದರೆ ಏನು ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಅಥವಾ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯು, ರಾಜವಿದ್ಯೆ; ಎಲ್ಲ ರಹಸ್ಯವಿದ್ಯೆಯ ರಾಜ. ಇದು ಧರ್ಮದ ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಶುದ್ಧ ರೂಪ. ಅದನ್ನು ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಬಹುದು. ಅದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕು.

ಶ್ಲೋಕ - 3

ಅಶ್ರದ್ಧಧಾನಾಃ ಪುರುಷಾ ಧರ್ಮಸ್ಯಾಸ್ಯ ಪರಂತಪ |

ಅಪ್ರಾಪ್ಯ ಮಾಂ ನಿವರ್ತಂತೇ ಮೃತ್ಯುಸಂಹಾರವರ್ತುನಿ ||೩||

ಅಶ್ರದ್ಧಧಾನಾಃ—ಶ್ರದ್ಧಾಹೀನರಾದ; ಪುರುಷಾಃ—ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು; ಧರ್ಮಸ್ಯ—ಧರ್ಮದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ; ಅಸ್ಯ—ಈ; ಪರಂತಪ—ಶತ್ರುಸಂಹಾರಕನೇ; ಅಪ್ರಾಪ್ಯ—ಪಡೆಯದೆ; ಮಾಮ್—

ನನ್ನನ್ನು; ನಿವರ್ತನೇ—ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾರೆ; ಮೃತ್ಯು—ಸಾವಿನ; ಸಂಸಾರ—ಭೌತಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವದ; ವರ್ತಮಾನ—ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ.

ಅನುವಾದ

ಶತ್ರುಸಂಹಾರಕನಾದ ಅರ್ಜುನನೇ, ಈ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧಾವಂತರಲ್ಲದವರು ನನ್ನನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರರು. ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ಈ ಐಹಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜನನ-ಮರಣಗಳ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗುವರು.

ಭಾವಾರ್ಥ

ಶ್ರದ್ಧೆ ಇಲ್ಲದವರು ಈ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾರರು. ಇದೇ ಶ್ಲೋಕದ ಸಾರಾಂಶ. ಭಕ್ತರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಮಹಾತ್ಮರಿಂದ ವೈದಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಸಾಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿಯೂ ದುರದೃಷ್ಟವಂತರಿಗೆ ದೇವರಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಅರೆಮನಸ್ಸಿನವರು ಮತ್ತು ಪ್ರಭುವಿನ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರಲಾರರು. ಹೀಗೆ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯಲು ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಒಂದು ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶ. ಪರಮ ಪ್ರಭುವಾದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರೆ ಸಾಕು, ಮನುಷ್ಯನು ಎಲ್ಲ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದು ಎಂಬ ಪೂರ್ಣ ದೃಢನಂಬಿಕೆಯೇ ಶ್ರದ್ಧೆ ಎಂದು ಚೈತನ್ಯ ಚರಿತಾಮೃತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಅದೇ ನಿಜವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆ. ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ (4.31.14) —

ಯಥಾ ತರೋರ್ ಮೂಲನಿಷೇಚನೇನ

ತೃಪ್ಯಂತಿ ತತ್ಕನ್ಧಭುಜೋಪಶಾಖಾಃ |

ಪ್ರಾಣೋಪಹಾರಾಚ್ಚ ಯಥೇಂದ್ರಿಯಾಣಾಂ

ತಥೈವ ಸರ್ವಾರ್ಹಣಮ್ ಅಚ್ಯುತೇಚ್ಯಾ ||

"ಮರದ ಬೇರಿಗೆ ನೀರನ್ನು ಹಾಕಿ ಮನುಷ್ಯನು ಅದರ ಕೊಂಬೆಗಳನ್ನು, ಸಣ್ಣ ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಎಲೆಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ; ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಆಹಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮನುಷ್ಯನು ದೇಹದ ಎಲ್ಲ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ದಿವ್ಯಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಮನುಷ್ಯನು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಇತರ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ." ಆದುದರಿಂದ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯನ್ನು ಓದಿದವನು ವಿಳಂಬವಿಲ್ಲದೆ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೇ ಬರಬೇಕು; ಮನುಷ್ಯನು ಬೇರಾವುದರಲ್ಲಿಯೂ ತೊಡಗದೆ ದೇವೋತ್ತಮ ಪುರುಷನಾದ ಪರಮ ಪ್ರಭು ಕೃಷ್ಣನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು; ಈ ಜೀವನ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಮನಗಂಡರೆ ಅದೇ ಶ್ರದ್ಧೆ.

ಈ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯೇ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆ ಇರುವವರಲ್ಲಿ ಮೂರು ವರ್ಗಗಳು. ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಲ್ಲದವರು ಮೂರನೆಯ ವರ್ಗದವರು. ಅವರು ಔಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರೂ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಹಂತವನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಾರರು. ಪ್ರಾಯಶಃ

ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲವಾದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಜಾರಿಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದೃಢನಂಬಿಕೆಯಾಗಲೀ ಶ್ರದ್ಧೆಯಾಗಲೀ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯುವುದು ಕಷ್ಟ. ನಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಸಾರ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಇದರ ವಾಸ್ತವ ಅನುಭವವಿದೆ; ಕೆಲವರು ಬಂದು ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗುತ್ತಾರೆ, ಅವರ ನಿಜವಾದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅವರ ಸ್ಥಿತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಉತ್ತಮಗೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಮಾತು ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಭಕ್ತಿಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತು ದೃಢಭಕ್ತಿಯ ಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದವನನ್ನು ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ತರಗತಿಯ ಮನುಷ್ಯ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತಿಯ ಪವಿತ್ರಗ್ರಂಥಗಳ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಮುಂದುವರಿಯದೆ ಇದ್ದರೂ ಕೃಷ್ಣಭಕ್ತಿಯೇ ಅತಿಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಾರ್ಗ ಎಂದು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ದೃಢನಂಬಿಕೆ ಇದ್ದು ನಿಷ್ಕೆಯಿಂದ ಇದನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡವರು ಎರಡನೆಯ ವರ್ಗದವರು. ಇವರು ಮೂರನೆಯ ವರ್ಗದವರಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮ; ಮೂರನೆಯ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವೂ ಇಲ್ಲ ನಿಷ್ಕೆಯೂ ಇಲ್ಲ, ಆದರೆ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಮತ್ತು ಸ್ವಭಾವದ ಸರಳತೆಯಿಂದ ಇತರರನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೂರನೆಯ ತರಗತಿಯವನು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬೀಳಬಹುದು; ಎರಡನೆಯ ವರ್ಗದವನು ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಥಮ ತರಗತಿಯವನು ಬೀಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಮೊದಲನೆಯ ತರಗತಿಯವನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಗತಿ ಹೊಂದಿ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ವರ್ಗದವನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಕೃಷ್ಣನ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂಬ ದೃಢನಂಬಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇದ್ದರೂ ಅವನು ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಮತ್ತು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಂತಹ ಪವಿತ್ರಗ್ರಂಥಗಳ ಮೂಲಕ ಕೃಷ್ಣನ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಈ ಮೂರನೆಯ ವರ್ಗದ ಜನರಿಗೆ ಕರ್ಮಯೋಗ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಯೋಗಗಳತ್ತ ಒಲವು ಇರುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವರು ಮಾನಸಿಕ ಅಶಾಂತಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕರ್ಮಯೋಗ ಅಥವಾ ಜ್ಞಾನಯೋಗದ ಕಲ್ಮಷದ ಸೋಂಕು ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತಲೇ ಅವರು ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ವರ್ಗದ ಅಥವಾ ಮೊದಲನೆಯ ವರ್ಗದ ಭಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನೂ ಮೂರು ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದೆ; ಇದನ್ನು ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿದೆ. ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ, ಎರಡನೆಯ ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯ ವರ್ಗಗಳ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದೆ. ಕೃಷ್ಣನ ವಿಷಯವನ್ನೂ, ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನೂ ಕೇಳಿಯೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಲ್ಲದವರು ಮತ್ತು ಇದೆಲ್ಲ ಬರಿಯ ಹೊಗಳಿಕೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವವರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹವರು ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದರೂ ಅವರಿಗೆ ಅದು ಕಠಿಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರಿಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಭರವಸೆ ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದುದಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲು ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಅತಿ ಮುಖ್ಯ.

ಶ್ಲೋಕ - 4

ಮಯಾ ತತಮಿದಂ ಸರ್ವಂ ಜಗದವ್ಯಕ್ತಮೂರ್ತಿನಾ |

ಮತ್‌ಸ್ಥಾನಿ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ನ ಚಾಹಂ ತೇಷ್ವವಸ್ಥಿತಃ ||೪||

ಮಯಾ—ನನ್ನಿಂದ; ತತಮ್—ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿದೆ; ಇದಮ್—ಈ; ಸರ್ವಮ್—ಎಲ್ಲ; ಜಗತ್—
ವಿಶ್ವ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯು; ಅವ್ಯಕ್ತ ಮೂರ್ತಿನಾ—ಅವ್ಯಕ್ತ ರೂಪದಿಂದ; ಮತ್‌ ಸ್ಥಾನಿ—ನನ್ನಲ್ಲಿ; ಸರ್ವ
ಭೂತಾನಿ—ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳು; ನ—ಇಲ್ಲ; ಚ—ಕೂಡ; ಅಹಮ್—ನಾನು; ತೇಷು—ಅವುಗಳಲ್ಲಿ;
ಅವಸ್ಥಿತಃ—ನೆಲೆಸಿದ್ದೇನೆ.

ಅನುವಾದ

ನನ್ನ ಅವ್ಯಕ್ತ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನಾನು ಇಡೀ ವಿಶ್ವವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳೂ
ನನ್ನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಅವರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.

ಭಾವಾರ್ಥ

ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನನ್ನು ಜಡ ಭೌತಿಕ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಗ್ರಹಿಸಲಾರವು.
ಭಕ್ತಿರಸಾಮೃತಸಿಂಧುವಿನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ —

ಆತಃ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ನಾಮಾದಿ ನ ಭವೇದ್ ಗ್ರಾಹ್ಯಮ್ ಇನ್ದ್ರಿಯೈಃ |

ಸೇವೋನ್ಮುಖೇ ಹಿ ಜಿಹ್ವಾದೌ ಸ್ವಯಮೇವ ಸ್ಪುರತ್ಯದಃ ||

(ಭಕ್ತಿರಸಾಮೃತ

ಸಿಂಧು 1.2.234)

ಭೌತಿಕ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಪ್ರಭು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ನಾಮವನ್ನಾಗಲಿ ಮಹಿಮೆಯನ್ನಾಗಲಿ
ಲೀಲೆಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರವು. ಯೋಗ್ಯವಾದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿ
ನಿರತನಾದವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೋಚರವಾಗುತ್ತಾನೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ (5.38)
ಪ್ರೇಮಾಣ್ಜನಚ್ಚುರಿತಭಕ್ತಿ ವಿಲೋಚನೇನ ಸನ್ತಃ ಸದೈವ ಹೃದಯೇಷು ವಿಲೋಕಯನ್ತಿ ಮನುಷ್ಯನು
ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನಾದ ಗೋವಿಂದನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಪ್ರೇಮದ
ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡರೆ ಸದಾ ತನ್ನೊಳಗೂ, ತನ್ನ ಹೊರಗೂ ಗೋವಿಂದನನ್ನು
ಕಾಣಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಹೀಗೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಅವನನ್ನು ಕಾಣಲಾರರು. ಆತನು
ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದರೂ ಭೌತಿಕ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಅವನನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲಾರವು ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.
ಅವ್ಯಕ್ತ ಮೂರ್ತಿನಾ ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಇದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ನಾವು ಅವನನ್ನು
ಕಾಣಲಾರೆವಾದರೂ ಆತನೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಆಧಾರ. ಏಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಚರ್ಚಿಸಿದಂತೆ,
ಇಡೀ ಐಹಿಕ ವಿಶ್ವದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅವನ ಎರಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶಕ್ತಿಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯಷ್ಟೇ
— ಶ್ರೇಷ್ಠ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಐಹಿಕ ಶಕ್ತಿ. ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕು ಇಡೀ
ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವಂತೆ ಪ್ರಭುವಿನ ಶಕ್ತಿಯು ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ಎಲ್ಲವೂ ಈ

ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯಪಡೆದಿವೆ.

ಆದರೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಅವನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವವು ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬಾರದು. ಇಂತಹ ವಾದವನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಹಾಕಲು ಪ್ರಭುವು "ನಾನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದೇನೆ, ಎಲ್ಲವೂ ನನ್ನಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೂ ನಾನು ದೂರವಾಗಿದ್ದೇನೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ರಾಜನು ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ. ಸರ್ಕಾರವಾದರೋ ರಾಜನ ಶಕ್ತಿಯ ಒಂದು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಅಷ್ಟೇ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಭಾಗಕ್ಕೂ ರಾಜನ ಶಕ್ತಿಯೇ ಆಧಾರ. ಆದರೆ ರಾಜನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಸ್ವತಃ ಇರುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಇದೊಂದು ಒರಟು ಉದಾಹರಣೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಐಹಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ನಾವು ನೋಡುವ ಎಲ್ಲ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ, ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಉಳಿದೆಲ್ಲವೂ ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನ ಶಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿವೆ. ಆತನ ವಿವಿಧ ಶಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರಸರಣದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ, **ವಿಷ್ಣುಭ್ಯಾಹಂ ಇದಂ ಕೃತ್ಸುಮ್**—ಅವನು ತನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯದಿಂದ, ವಿವಿಧ ಶಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರಸರಣದಿಂದ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಇದ್ದಾನೆ.

ಶ್ಲೋಕ - 5

ನ ಚ ಮತ್ಸ್ಥಾನಿ ಭೂತಾನಿ ಪಶ್ಯ ಮೇ ಯೋಗಮೈಶ್ವರಮ್ |
ಭೂತಭೃನ್ ಚ ಭೂತಸ್ಮೋ ಮಮಾತ್ಮಾ ಭೂತಭಾವನಃ ||೫||

ನ—ಎಂದಿಗೂ ಅಲ್ಲ; ಚ—ಕೂಡ; ಮತ್ ಸ್ಥಾನಿ—ನನ್ನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದೆ; ಭೂತಾನಿ—ಎಲ್ಲ ಸೃಷ್ಟಿಯು; ಪಶ್ಯ—ನೋಡು; ಮೇ—ನನ್ನ; ಯೋಗಮ್ ಐಶ್ವರಮ್—ಅಚಿಂತ್ಯ ಯೋಗಶಕ್ತಿಯನ್ನು; ಭೂತ ಭೃತ್—ಸಕಲಜೀವಿಗಳ ಪಾಲಕನು; ನ—ಎಂದಿಗೂ ಅಲ್ಲ; ಚ—ಕೂಡ; ಭೂತಸ್ಮಃ—ವಿಶ್ವಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ; ಮಮ—ನನ್ನ; ಆತ್ಮಾ—ಪರಮಾತ್ಮವು; ಭೂತ ಭಾವನಃ—ಸಕಲ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಆಕರವು.

ಅನುವಾದ

ಆದರೂ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದದ್ದೆಲ್ಲ ನನ್ನನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿದ್ದೆಲ್ಲ. ನನ್ನ ಯೋಗ ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ನೋಡು. ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳ ಪಾಲಕನು ನಾನಾದರೂ ಮತ್ತು ನಾನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಇರುವೆನಾದರೂ ನಾನು ಈ ವಿಶ್ವದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಭಾಗವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ನಾನೇ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೂಲ.

ಭಾವಾರ್ಥ

ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ತಾನೇ ಆಧಾರ (ಮತ್ ಸ್ಥಾನಿ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ) ಎಂದು ಪ್ರಭುವು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಭೌತಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಪಾಲನೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ನೇರ ಕಾಳಜಿ ಇಲ್ಲ. ಅಜ್ಞಾಸ್ ಎಂಬಾತನು ಭೂಗೋಳವನ್ನು ತನ್ನ ಭುಜಗಳ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ನಿಂತಿರುವ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಬೃಹತ್ತಾದ

ಭೂಗ್ರಹವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡ ಅವನು ಬಹು ಆಯಾಸಗೊಂಡಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಕೃಷ್ಣನು ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆಂದರೆ ಇಂತಹ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬಾರದು. ಎಲ್ಲವೂ ತನ್ನನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ್ದರೂ ತಾನು ದೂರವಾಗಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಲೋಕವ್ಯೂಹಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಿವೆ. ಈ ಆಕಾಶವು ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಶಕ್ತಿ. ಆದರೆ ಆತನು ಆಕಾಶದಿಂದ ಬೇರೆ. ಆತನ ಸನ್ನಿವೇಶವೇ ಬೇರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಭುವು "ಅವಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಕಲ್ಪನಾತೀತ ಶಕ್ತಿಯು ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದರೂ ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನಾಗಿ ನಾನು ಅವರಿಂದ ದೂರವಾಗಿದ್ದೇನೆ" ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಪ್ರಭುವಿನ ಕಲ್ಪನಾತೀತ ಐಶ್ವರ್ಯ.

ನಿರುಕ್ತಿ ಎಂಬ ವೈದಿಕ ನಿಘಂಟಿನಲ್ಲಿ **ಯುದ್ಯತೇನೇನ ದುರ್ಘಟೇಷು ಕಾರ್ಯೇಷು** — "ಪರಮ ಪ್ರಭುವು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತ, ಕಲ್ಪನೆಗೆ ನಿಲುಕದ ಅದ್ಭುತ ಲೀಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಆತನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಬಲ ಶಕ್ತಿಗಳು ತುಂಬಿ ತುಳುಕಾಡುತ್ತಿವೆ. ಆತನ ಸಂಕಲ್ಪವೇ ನಿಜವಾಗಿ ವಾಸ್ತವಾಂಶ. ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಾವು ಏನನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಲು ಯೋಚಿಸಬಹುದು, ಆದರೆ ಹಲವಾರು ಅಡ್ಡಿಗಳು ಎದುರಾಗುತ್ತವೆ; ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನಾವು ಬಯಸಿದಂತೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣನು ಏನನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಲು ಬಯಸಿದಾಗ, ಅವನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲವೂ ಎಷ್ಟು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ಅದು ಹೇಗಾಯಿತು ಎಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೇ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಭುವು ಈ ವಾಸ್ತವಾಂಶವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾನೆ; ಇಡೀ ಭೌತಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ ಪಾಲಿಸುವವನು ತಾನೇ ಆದರೂ ಆತನು ಈ ಭೌತಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಪರಮಸಂಕಲ್ಪ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲವೂ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ, ಎಲ್ಲವೂ ಪಾಲನೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ಎಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ (ನಮಗೂ ನಮ್ಮ ಈಗಿನ ಐಹಿಕ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವಂತೆ) ಆತನ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಅವನಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಆತನು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಚೇತನ. ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುವು ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಆತನು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಸಹ ಹೇಗೆ ಇರುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರ. ಆತನು ಈ ಐಹಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಆತನೇ ಆಧಾರ. ಇದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ **ಯೋಗಮ್ ಐಶ್ವರ್ಯಮ್**, ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನ ರಹಸ್ಯಶಕ್ತಿ ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿದೆ.

ಶ್ಲೋಕ - 6

ಯಥಾಕಾಶಸ್ಥಿತೋ ನಿತ್ಯಂ ವಾಯುಃ ಸರ್ವತ್ರಗೋ ಮಹಾನ್ |

ತಥಾ ಸರ್ವಾಣಿ ಭೂತಾನಿ ಮತ್ಸ್ಥಾನೀತ್ಯುಪಧಾರಯ ||೬||

ಯಥಾ—ಹೇಗೆ; **ಆಕಾಶಸ್ಥಿತಃ**—ಆಕಾಶದಲ್ಲಿರುವ; **ನಿತ್ಯಮ್**—ಸದಾ; **ವಾಯುಃ**—ಗಾಳಿಯು; **ಸರ್ವತ್ರ**, **ಗಃ**—ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೀಸುವುದೋ; **ಮಹಾನ್**—ಮಹಾ; **ತಥಾ**—ಹಾಗೆಯೇ; **ಸರ್ವಾಣಿ**

ಭೂತಾನಿ—ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳು; **ಮತ್ ಸ್ಥಾನಿ**—ನನ್ನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದು; **ಇತಿ**—ಎಂದು; **ಉಪಧಾರಯ**—ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸು.

ಅನುವಾದ

ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ ಬೀಸುವ ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಗಾಳಿಯು ಸದಾ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನೆಲೆಸಿರುವುದೋ ಹಾಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದದ್ದೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ

ಬೃಹತ್ ಐಹಿಕ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನೆಲೆಸಿರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನು ಉಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರ. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನಮಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಬಹುದಾದಂತಹ ಒಂದು ನಿದರ್ಶನವನ್ನು ಪ್ರಭುವು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನಾವು ಉಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಅತ್ಯಂತ ಬೃಹತ್ ಸೃಷ್ಟಿ ಆಕಾಶವೇ ಇರಬಹುದು. ಆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಗಾಳಿ ಅಥವಾ ವಾಯುವು ವಿಶ್ವದ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ. ಗಾಳಿಯ ಚಲನೆಯು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವಿನ ಚಲನೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ. ವಾಯುವು ಮಹತ್ತರವಾದದ್ದಾದರೂ ಅದು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದೆ; ವಾಯುವು ಆಕಾಶದಾಚೆ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ, ಎಲ್ಲ ಬೆರಗುಗೊಳಿಸುವ ವಿಶ್ವ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ಭಗವಂತನ ಪರಮಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಪರಮ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಅಧೀನ. ನಾವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುವಂತೆ, ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನ ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹುಲ್ಲಿನೆಸಳೂ ಅಲುಗಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಅವನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಚಲಿಸುತ್ತವೆ; ಅವನ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲವೂ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತವೆ, ಎಲ್ಲದರ ಪಾಲನೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ಎಲ್ಲ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಆಕಾಶವು ಯಾವಾಗಲೂ ವಾಯುವಿನ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ದೂರವಿರುವಂತೆ, ಅವನು ಎಲ್ಲದರಿಂದ ದೂರವಿರುತ್ತಾನೆ.

ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ **ಯದ್ಭೀಷಾ ವಾತಃ ಪವತೇ**, "ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಹೆದರಿಯೇ ಗಾಳಿ ಬೀಸುತ್ತಿರುವುದು" ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. (ತೈತ್ತಿರೀಯ ಉಪನಿಷತ್ತು, 2.8.1) ಬೃಹದಾರಣ್ಯಕ ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ (3.8.9) ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ — **ಏತಸ್ಯ ವಾ ಅಕ್ಷರಸ್ಯ ಪ್ರಶಾಸನೇ ಗಾರ್ಗಿ ಸೂರ್ಯಚನ್ದ್ರಮಸೌ ವಿದ್ಯತೌ ತಿಷ್ಠತ ಏತಸ್ಯ ವಾ ಅಕ್ಷರಸ್ಯ ಪ್ರಶಾಸನೇ ಗಾರ್ಗಿ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯೌ ವಿದ್ಯತೌ ತಿಷ್ಠತಃ** "ಪರಮ ಆದೇಶದಿಂದ, ದೇವೋತ್ತಮ ಪುರುಷನ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ, ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರ ಮತ್ತಿತರ ಬೃಹತ್ ಗ್ರಹಗಳು ಚಲಿಸುತ್ತವೆ." ಬ್ರಹ್ಮ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ (5.52) ಸಹ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ —

ಯಚ್ಚಕ್ಷುರ್ ಏಷ ಸವಿತಾ ಸಕಲಗ್ರಹಾಣಾಂ

ರಾಜಾ ಸಮಸ್ತ ಸುರಮೂರ್ತಿರಶೇಷತೇಜಾಃ |

ಯಸ್ಯಾಜ್ಞಯಾ ಭ್ರಮತಿ ಸಂಭೃತ ಕಾಲಚಕ್ರೋ

ಗೋವಿನ್ದ ಮಾದಿಪುರುಷಂ ತಮ್ ಅಹಂ ಭಜಾಮಿ ||

ಇದು ಸೂರ್ಯನ ಚಲನೆಯ ವರ್ಣನೆ. ಸೂರ್ಯ ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ

ಒಂದು. ಶಾಖ ಮತ್ತು ಬೆಳಕುಗಳನ್ನು ಪ್ರಸರಿಸುವ ಅಗಾಧ ಶಕ್ತಿ ಅದಕ್ಕಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೂ ಅದು ಗೋವಿಂದನ ಅನುಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಪರಮ ಇಚ್ಛೆಯ ಪ್ರಕಾರ ತನ್ನ ನಿಗದಿತ ಪಥದಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ, ನಮಗೆ ಬೆರಗನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಮಹತ್ತಾದುದೆಂದು ತೋರುವ ಈ ಐಹಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯು ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ವೈದಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇದನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದ ಮುಂದಿನ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿವರಿಸಿದೆ.

ಶ್ಲೋಕ - 7

ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಕೌಂತೇಯ ಪ್ರಕೃತಿಂ ಯಾನ್ತಿ ಮಾಮಿಕಾಮ್ |

ಕಲ್ಪಕ್ಷಯೇ ಪುನಸ್ತಾನಿ ಕಲ್ಪಾದೌ ವಿಸೃಜಾಮ್ಯಹಮ್ ||೭||

ಸರ್ವಭೂತಾನಿ—ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರುವ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳು; ಕೌಂತೇಯ—ಕುಂತೀಪುತ್ರನೇ; ಪ್ರಕೃತಿಮ್—ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು; ಯಾನ್ತಿ—ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತವೆ; ಮಾಮಿಕಾಮ್—ನನ್ನ; ಕಲ್ಪಕ್ಷಯೇ—ಕಲ್ಪಾಂತದಲ್ಲಿ; ಪುನಃ—ಮತ್ತೆ; ತಾನಿ—ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ; ಕಲ್ಪ ಆದೌ—ಕಲ್ಪದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ; ವಿಸೃಜಾಮಿ—ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತೇನೆ; ಅಹಮ್—ನಾನು.

ಅನುವಾದ

ಕುಂತಿಯ ಮಗನಾದ ಅರ್ಜುನನೇ, ಕಲ್ಪಾಂತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಐಹಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ನನ್ನ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಂದು ಕಲ್ಪವು ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗ ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಮತ್ತೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ

ಈ ಐಹಿಕ ವಿಶ್ವದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸೃಷ್ಟಿ, ಪಾಲನೆ ಮತ್ತು ನಾಶಗಳು ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನ ಪರಮ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿವೆ. 'ಕಲ್ಪಾಂತ'ದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಮರಣ ಹೊಂದಿದಾಗ. ಬ್ರಹ್ಮನು ಒಂದು ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಬದುಕಿರುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅವನ ಒಂದು ಹಗಲು ನಮ್ಮ ಭೂಲೋಕದ 4,30,00,00,000 ವರ್ಷಗಳ ಸಮಾನ ಎಂದು ಲೆಕ್ಕಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಅವನ ರಾತ್ರಿಯ ಅವಧಿಯೂ ಅಷ್ಟೆ. ಅವನ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ 30 ದಿನಗಳಿವೆ. ಅವನ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ತಿಂಗಳು ಇವೆ. ಇಂತಹ ಒಂದು ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಅನಂತರ ಮಹಾಪ್ರಳಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆಂದರೆ ಪರಮ ಪ್ರಭುವು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡಿದ ಶಕ್ತಿಯು ಮತ್ತೆ ಅವನಲ್ಲೆ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು ಎಂದರ್ಥ. ಅನಂತರ ಮತ್ತೆ ವಿಶ್ವದ ರೂಪ ಕೊಡುವುದು ಅಗತ್ಯವಾದಾಗ ಅದು ಆತನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಬಹು ಸ್ಯಾಮ್ ಎಂದರೆ (ಛಾಂದೋಗ್ಯ ಉಪನಿಷತ್ತು 6.2.3) ಆತನು ಈ ಐಹಿಕ ಚೈತನ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ; ಇಡೀ ವಿಶ್ವದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮತ್ತೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ಲೋಕ - 8

ಪ್ರಕೃತಿಂ ಸ್ವಾಮವಷ್ಟ್ಯಭ್ಯ ವಿಸೃಜಾಮಿ ಪುನಃ ಪುನಃ |

ಭೂತಗ್ರಾಮಮಿಮಂ ಕೃತ್ಸುಮವಶಂ ಪ್ರಕೃತೇರ್ವಶಾತ್ ||೮||

ಪ್ರಕೃತಿಮ್—ಭೌತಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು; ಸ್ವಾಮ್—ಸ್ವಯಂ ನನ್ನ; ಅವಷ್ಟ್ಯಭ್ಯ—ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ; ವಿಸೃಜಾಮಿ—ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತೇನೆ; ಪುನಃ ಪುನಃ—ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ; ಭೂತ ಗ್ರಾಮಮ್—ಎಲ್ಲ ವಿಶ್ವ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು; ಇಮಮ್—ಈ; ಕೃತ್ಸುಮ್—ಸಮಗ್ರ; ಅವಶಮ್—ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ; ಪ್ರಕೃತೇಃ—ಪ್ರಕೃತಿಯ ಬಲದ; ವಶಾತ್—ವಶದಿಂದ.

ಅನುವಾದ

ಇಡೀ ವಿಶ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ನನ್ನ ಅಧೀನವಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಅದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ರೂಪತಾಳುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಕೊನೆಗೆ ಅದು ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ

ಈ ಭೌತಿಕ ಜಗತ್ತು ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನ ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಶಕ್ತಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ. ಇದನ್ನು ಆಗಲೇ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ವಿವರಿಸಿದೆ. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಐಹಿಕ ಶಕ್ತಿಯು ಮಹತ್‌ತತ್ವವಾಗಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುತ್ತದೆ; ಪ್ರಭುವು ತನ್ನ ಮೊದಲ ಪುರುಷಾವತಾರವಾದ ವಿಷ್ಣುವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆತನು ಕಾರಣ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ಗರ್ಭೋದಕಶಾಯಿ ವಿಷ್ಣುವಾಗಿ ತಾನು ಹೊರಬಿಡುವ ಉಸಿರಿನಿಂದ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ವಿಶ್ವಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಶ್ವವೂ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಅವನು ಕ್ಷೀರೋದಕಶಾಯಿ ವಿಷ್ಣುವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಿಷ್ಣುವು ಪರಮಾಣುವರೆಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದೆ. ಆತನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಜೀವಿಗಳ ಮಾತು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಅವರು ಈ ಐಹಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಾರೆ; ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಕರ್ಮಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಐಹಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತವೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜೀವಿವರ್ಗಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲವೂ ವಿಕಸನವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜೀವವರ್ಗಗಳು ವಿಶ್ವದೊಡನೆಯೇ ಕೂಡಲೇ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯರು, ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಪಕ್ಷಿಗಳು — ಎಲ್ಲ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಜೀವಿಗಳು ಹಿಂದಿನ ವಿನಾಶದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಬಯಕೆಗಳು ಮತ್ತೆ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಅವಶಮ್ ಎನ್ನುವ ಪದವು ಜೀವಿಗಳು ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹಿಂದಿನ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅವರಿದ್ದ ಸ್ಥಿತಿಯು ಮತ್ತೆ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ ಅಷ್ಟೆ. ಇದು ಅವನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಭಗವಂತನ ಊಹಾತೀತ ಶಕ್ತಿ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜೀವವರ್ಗಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಆತನಿಗೂ ಅವುಗಳಿಗೂ

ಯಾವುದೇ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ವಿವಿಧ ಜೀವಿಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಸೃಷ್ಟಿಯು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ಅದರಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಶ್ಲೋಕ - 9

ನ ಚ ಮಾಂ ತಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ನಿಬದ್ಧನ್ತಿ ಧನಾನ್ಯಯ |

ಉದಾಸೀನವದಾಸೀನಮಸಕ್ತಂ ತೇಷು ಕರ್ಮಸು ||೯||

ನ—ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ; ಚ—ಕೂಡ; ಮಾಮ್—ನನ್ನನ್ನು; ತಾನಿ—ಅವೆಲ್ಲ; ಕರ್ಮಾಣಿ—ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು; ನಿಬದ್ಧನ್ತಿ—ಬಂಧಿಸುತ್ತವೆ; ಧನಾನ್ಯಯ—ಧನಂಜಯನೇ; ಉದಾಸೀನವತ್—ತಟಸ್ಥನಂತೆ; ಅಸೀನಮ್—ನೆಲೆಸಿರುವ; ಅಸಕ್ತಮ್—ಆಕರ್ಷಣೆಯಿಲ್ಲದೆ; ತೇಷು—ಅ; ಕರ್ಮಸು—ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ.

ಅನುವಾದ

ಧನಂಜಯನೇ, ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯವು ನನ್ನನ್ನು ಬಂಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ತಟಸ್ಥನಂತೆ ಕುಳಿತಿದ್ದು ಈ ಎಲ್ಲ ಐಹಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಲಿಪ್ತನಾಗಿರುತ್ತೇನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಯಾವ ಕೆಲಸವೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬಾರದು. ಅವನ ದಿವ್ಯಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವನು ಸದಾ ಕಾರ್ಯನಿರತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಬ್ರಹ್ಮಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ (5.6) ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ—**ಅತ್ಯಾರಾಮಸ್ಯ ತಸ್ಯಾಸ್ತಿ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾ ನ ಸಮಾಗಮಃ** — ಆತನು ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನ ಶಾಶ್ವತವಾದ, ಆನಂದಮಯವಾದ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಈ ಐಹಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೂ ಅವನಿಗೂ ಯಾವುದೇ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. "ಐಹಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಅವನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶಕ್ತಿಗಳು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಜಗತ್ತಿನ ಐಹಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುವು ಯಾವಾಗಲೂ ತಟಸ್ಥನು. ಈ ತಾಟಸ್ಥ್ಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ **ಉದಾಸೀನವತ್** ಎನ್ನುವ ಪದದಿಂದ ಹೇಳಿದೆ. ಅವನಿಗೆ ಐಹಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿವರದ ಮೇಲೂ ಹತೋಟಿಯಿದೆ. ಆದರೂ ತಟಸ್ಥನಂತೆ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನ ನಿದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು. ಅವನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಂಗತಿಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ — ಯಾರನ್ನೋ ನೇಣುಹಾಕುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ; ಯಾರನ್ನೋ ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಾರೆ; ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಅಪಾರ ಧನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಆತನು ತಟಸ್ಥ. ಈ ಲಾಭ ನಷ್ಟಗಳಿಗೂ ಅವನಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆಯೇ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲೂ ಭಗವಂತನ ಕೈಯಿದ್ದರೂ ಅವನು ಸದಾ ತಟಸ್ಥ. ವೇದಾಂತ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ (2.1.34) **ವೈಷಮ್ಯ ನೈರ್ಘೋಷೇ ನ**—ಆತನು ಐಹಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ದ್ವಂದ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಆತನು ಈ ದ್ವಂದ್ವಗಳಿಗೆ ಅತೀತನು; ಈ ಐಹಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ನಾಶಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಲಿಪ್ತನು.

ಜೀವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವಿವಿಧ ಜೀವವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಭಗವಂತನು ಅವರ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೈ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ.

ಶ್ಲೋಕ - 10

ಮಯಾದ್ಯಕ್ಷೀಣ ಪ್ರಕೃತಿಃ ಸೂಯತೇ ಸಚರಾಚರಮ್ |

ಹೇತುನಾನೇನ ಕೌನ್ತೇಯ ಜಗದ್ ವಿಪರಿವರ್ತತೇ ||೧೦||

ಮಯಾ—ನನ್ನಿಂದ; ಅದ್ಯಕ್ಷೀಣ—ಅಧೀಕ್ಷಣೆಯಿಂದ; ಪ್ರಕೃತಿಃ—ಭೌತಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಯು; ಸೂಯತೇ—ವ್ಯಕ್ತಪಡುತ್ತದೆ; ಸ—ಉಭಯ; ಚರ ಅಚರಮ್—ಚಲಿಸುವ ಮತ್ತು ಚಲಿಸದ; ಹೇತುನಾ—ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ; ಅನೇನ—ಈ; ಕೌನ್ತೇಯ—ಕುಂತೀಪುತ್ರನೇ; ಜಗತ್—ವಿಶ್ವಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯು; ವಿಪರಿವರ್ತತೇ—ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಅನುವಾದ

ಕುಂತಿಯ ಮಗನಾದ ಅರ್ಜುನನೇ, ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಈ ಐಹಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಎಲ್ಲ ಚರಾಚರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅದರ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ

ಪರಮ ಪ್ರಭುವು ಐಹಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ದೂರವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದರ ಪರಮ ನಿರ್ದೇಶಕನಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಪರಮ ಪ್ರಭುವೇ ಪರಮ ಸಂಕಲ್ಪ ಮತ್ತು ಈ ಐಹಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ. ಆದರೆ ಐಹಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಇದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನೂ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪಗಳ ಮತ್ತು ವರ್ಗಗಳ ಜೀವಿಗಳೆಲ್ಲ "ನಾನೇ ತಂದೆ" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ತಂದೆಯು ಮಗುವಿನ ಜನನಕ್ಕಾಗಿ ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭಕ್ಕೆ ಬೀಜವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಐಹಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಗರ್ಭದೊಳಗೆ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸುತ್ತಾನೆ; ಅವರು ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಆಸೆಗಳು ಮತ್ತು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಇವುಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳೂ ಪ್ರಭುವಿನ ಕಡೆಗಣ್ಣು ನೋಟದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಆಸೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇಹಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಭುವು ಈ ಐಹಿಕ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಆಸಕ್ತನಲ್ಲ. ಆತನು ಐಹಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಯತ್ತ ಕಣ್ಣೋಟ ಬೀರುತ್ತಾನೆ ಅಷ್ಟೇ; ಇದರಿಂದ ಐಹಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಚುರುಕಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕೂಡಲೇ ಎಲ್ಲವೂ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಐಹಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಯತ್ತ ಕಣ್ಣೋಟ ಬೀರುವುದರಿಂದ ಪರಮ ಪ್ರಭುವು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಐಹಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ಆತನಿಗೂ ನೇರವಾದ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಯಾರ ಮುಂದಾದರೂ ಒಂದು ಸುಗಂಧವಿರುವ ಹೂವಿದ್ದರೆ ಆತನ ಘ್ರಾಣಶಕ್ತಿಯನ್ನು

ಸುಗಂಧವು ಸ್ವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಫ್ರಾಣವೂ ಹೂವೂ ಒಂದರಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಬೇರೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಐಹಿಕ ಜಗತ್ತಿಗೂ ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನಿಗೂ ಇಂತಹುದೇ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಆತನಿಗೆ ಈ ಐಹಿಕ ಜಗತ್ತಿನೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತನ್ನ ಕಣ್ಣೋಟದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿ ಜಗನ್ನಿಯಾಮಕನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಐಹಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಏನನ್ನೂ ಮಾಡಲಾರದು. ಆದರೂ ಪರಮ ಪುರುಷನು ಎಲ್ಲ ಐಹಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ದೂರವಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.

ಶ್ಲೋಕ - 11

ಅವಜಾನನ್ತಿ ಮಾಂ ಮೂಢಾ ಮಾನುಷೀಂ ತನುಮಾಶ್ರಿತಮ್ |

ಪರಂ ಭಾವಮಜಾನನ್ತೋ ಮಮ ಭೂತಮಹೇಶ್ವರಮ್ ||೧೧||

ಅವಜಾನನ್ತಿ—ಕಡೆಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ; ಮಾಮ್—ನನ್ನನ್ನು; ಮೂಢಾಃ—ಮೂರ್ಖರು; ಮಾನುಷೀಮ್—ಮಾನವರೂಪದ; ತನುಮ್—ದೇಹವನ್ನು; ಆಶ್ರಿತಮ್—ಧರಿಸಿದ; ಪರಮ್—ದಿವ್ಯವಾದ; ಭಾವಮ್—ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು; ಅಜಾನನ್ತಃ—ತಿಳಿಯದೆ; ಮಮ—ನನ್ನ; ಭೂತ—ಇರುವುದೆಲ್ಲದರ; ಮಹಾ ಈಶ್ವರಮ್—ಪರಮ ಪ್ರಭುವಾದ.

ಅನುವಾದ

ನಾನು ಮನುಷ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಬಂದಾಗ ಮೂಢರು ನನ್ನನ್ನು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇರುವುದೆಲ್ಲದರ ಪ್ರಭು ನಾನೇ. ನನ್ನ ಈ ದಿವ್ಯಪ್ರಕೃತಿಯು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದು.

ಭಾವಾರ್ಥ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದ ಇತರ ವಿವರಣೆಗಳಿಂದ ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನು ಮನುಷ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಸಮಸ್ತ ವಿಶ್ವದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನು ಮನುಷ್ಯನಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಕೃಷ್ಣನೊಬ್ಬ ಬಲಶಾಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರ, ಬೇರೇನೂ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವ ಅನೇಕ ಮೂಢರಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ದೃಢಪಡಿಸಿರುವಂತೆ (ಈಶ್ವರಃ ಪರಮಃ ಕೃಷ್ಣಃ) ಆತನೇ ಮೂಲ ಪರಮ ಪುರುಷನು; ಆತನು ಪರಮ ಪ್ರಭು.

ಈಶ್ವರರು, ನಿಯಂತ್ರಕರು ಅನೇಕರಿದ್ದಾರೆ; ಒಬ್ಬರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡವರಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಈ ಐಹಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಒಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಅಥವಾ ನಿರ್ದೇಶಕನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅವನ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ಮಂತ್ರಿ ಮತ್ತು ಅವನ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ಅಧ್ಯಕ್ಷ. ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ನಿಯಂತ್ರಕರೇ. ಆದರೆ ಒಬ್ಬನು ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೃಷ್ಣನು ಪರಮ ನಿಯಂತ್ರಕ ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಐಹಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಅನೇಕ ನಿಯಂತ್ರಕರಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣನು ಪರಮ ನಿಯಂತ್ರಕ

(ಈಶ್ವರಃ ಪರಮಃ ಕೃಷ್ಣಃ) ಮತ್ತು ಅವನ ದೇಹವು ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ.

ಹಿಂದಿನ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಐಹಿಕ ದೇಹಗಳು ಮಾಡಲಾರವು. ಅವನ ದೇಹವು ಶಾಶ್ವತವಾದದ್ದು, ಆನಂದಮಯವಾದದ್ದು ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಪೂರ್ಣವಾದದ್ದು. ಆತನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮೂಢರು ಅವನನ್ನು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಆತನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅವನ ದೇಹವನ್ನು **ಮಾನುಷೀಮ್** ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ, ಅರ್ಜುನನ ಸಖನಾಗಿ ಮತ್ತು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಒಳಗಾಗಿರುವ ಒಬ್ಬ ರಾಜಕಾರಣಿಯಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅನೇಕ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆತನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಆತನ ದೇಹವು **ಸಚ್ಚಿದಾನಂದವಿಗ್ರಹ** — ಶಾಶ್ವತ ಆನಂದ ಮತ್ತು ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನ. ವೇದದ ಭಾಷೆಯು ಇದನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತದೆ. **ಸಚ್ಚಿದಾನಂದರೂಪಾಯ ಕೃಷ್ಣಾಯ** — ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾದ ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನಾದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನಾನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. (ಗೋಪಾಲ ತಾಪನೀ ಉಪನಿಷತ್ತು 1.1) ವೇದಗಳ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇತರ ವರ್ಣನೆಗಳೂ ಇವೆ. **ತಮ್ ಏಕಮ್ ಗೋವಿಂದಮ್** — "ನೀನು ಗೋವಿಂದನು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮತ್ತು ಗೋವುಗಳ ಆನಂದನು." **ಸಚ್ಚಿದಾನಂದವಿಗ್ರಹಮ್** — "ನಿನ್ನ ರೂಪವು ದಿವ್ಯವಾದದ್ದು, ಶಾಶ್ವತ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಆನಂದಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವುದು." (ಗೋಪಾಲ ತಾಪನೀ ಉಪನಿಷತ್ತು 1.35)

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದೇಹಕ್ಕೆ ದಿವ್ಯಗುಣಗಳಿದ್ದರೂ, ಅದು ಜ್ಞಾನಾನಂದಮಯವಾದರೂ ವಿದ್ವಾಂಸರೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಎಷ್ಟೋಮಂದಿ ಮತ್ತು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಹಲವರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರರು ಅವನನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನೆಂದು ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದಿನ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯದ ಫಲವಾಗಿ ವಿದ್ವಾಂಸನು ಅಸಾಧಾರಣ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತ ಈ ಕಲ್ಪನೆಯು ಅಲ್ಪಜ್ಞಾನದಿಂದ ಬಂದದ್ದು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು **ಮೂಢಾ** ಎಂದು ಕರೆದಿದೆ; ಮೂಢರು ಮಾತ್ರ ಕೃಷ್ಣನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ರಹಸ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು, ಅವನ ವಿವಿಧ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು, ತಿಳಿಯದಿರುವುದರಿಂದ ಮೂಢರು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೃಷ್ಣನ ದೇಹವು ಸಂಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಾನಂದಗಳ ಸಂಕೇತ; ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲದರ ಒಡೆಯ ಅವನು; ಆತನು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ತಿಳಿಯರು. ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದಿವ್ಯ ಅರ್ಹತೆಗಳು ಇವೆ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ಆತನನ್ನು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಐಹಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನ ಅವತಾರವು ಆತನ ಅಂತರಂಗ ಶಕ್ತಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದೂ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಆತನು ಐಹಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರಭು. ಅನೇಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವಂತೆ (**ಮಮ ಮಾಯಾ ದುರತ್ಯಯಾ**), ಎಲ್ಲ ಐಹಿಕ ಶಕ್ತಿಯೂ, ಅದರ ಬಲ ಎಷ್ಟೇ ಇರಲಿ, ತನ್ನ ಅಧೀನ, ಮತ್ತು ತನಗೆ ಯಾರು ಶರಣಾಗುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಈ ಐಹಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ನಿಯಂತ್ರಣದಿಂದ ಪಾರಾಗಬಹುದು ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಶರಣಾಗುವ ಆತ್ಮವು ಐಹಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪಾರಾಗಬಹುದಾದರೆ ಇಡೀ ವಿಶ್ವದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು

ಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ನಮ್ಮ ದೇಹಗಳಂತಹ ಭೌತಿಕ ದೇಹವು ಇರುವುದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಆದುದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತ ಈ ಕಲ್ಪನೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದಡ್ಡತನ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಹೇಗೆ ಎಲ್ಲ ಪರಮಾಣುಗಳ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವರೂಪದ ಬೃಹತ್ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಿಯಂತ್ರಕನಾಗಬಲ್ಲ ಎಂದು ಮೂಢರು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರರು. ಬೃಹತ್ತಾದದ್ದು ಅವರ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಗೆ ಮೀರಿದ್ದು. ಆದುದರಿಂದ, ಮನುಷ್ಯನಂತಹ ರೂಪವು ಅನಂತವಾದುದನ್ನೂ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದದ್ದನ್ನೂ ನಿಯಂತ್ರಿಸಬಲ್ಲದು ಎಂದು ಅವರು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರರು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಆತನು ಅನಂತವನ್ನೂ ಪರಿಮಿತವನ್ನೂ ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆತನು ಈ ಎಲ್ಲ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆತನ **ಯೋಗಮ್ ಐಶ್ವರಮ್** — ಊಹಾತೀತ ದಿವ್ಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು — ಆತನು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನಂತವಾದುದನ್ನು ಪರಿಮಿತವಾದುದನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಬಲ್ಲ, ಹಾಗೆಯೇ ಅವುಗಳಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಇರಬಲ್ಲ ಎಂದು ಸೃಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನಂತೆಯೇ ಕಾಣುವ ಕೃಷ್ಣನು ಅನಂತವನ್ನು, ಪರಿಮಿತವನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿಯಂತ್ರಿಸಬಲ್ಲ ಎಂದು ಮೂಢರು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರರು. ಆದರೆ ಪರಿಶುದ್ಧ ಭಕ್ತರು ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಕೃಷ್ಣನು ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ಆತನಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶರಣಾಗುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ, ಪ್ರಭುವಿನ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಭಗವಂತನು ಮನುಷ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿರಾಕಾರವಾದಿಗಳಿಗೂ ಸಾಕಾರವಾದಿಗಳಿಗೂ ಬಹು ವಾದವಿವಾದಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯೂ, ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವೂ ಪ್ರಮಾಣ ಗ್ರಂಥಗಳು; ಅವನ್ನು ಓದಿ ನೋಡಿದರೆ ಕೃಷ್ಣನು ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನು ಎಂದು ನಾವು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಆತನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಕಂಧದ ಪ್ರಥಮ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ, ಶೌನಕರ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಅವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು—

ಕೃತವಾನ್ ಕಿಲ ಕರ್ಮಾಣಿ ಸಹ ರಾಮೇಣ ಕೇಶವಃ |

ಅತಿಮರ್ತ್ಯಾನ್ ಭಗವಾನ್ ಗುಢಃ ಕಪಟಮಾನುಷಃ ||

"ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು, ಬಲರಾಮನೊಡನೆ, ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ಆಟವಾಡಿದನು. ಹೀಗೆ ಮರೆಯಾಗಿ ಬಹು ಮನುಷ್ಯಾತೀತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು." (ಭಾಗವತ 1.1.20) ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಪ್ರಭುವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮೂಢರಿಗೆ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕೃಷ್ಣನು ಈ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನೂ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿಯರಾದ ವಸುದೇವ ಮತ್ತು ದೇವಕಿಯರ ಎದುರಿಗೆ ಚತುರ್ಭುಜನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ. ಆದರೆ ತನ್ನ ತಂದೆತಾಯಿಯರು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿದನಂತರ ಆತನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಗುವಿನ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದ. ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ (10.3.46) **ಭಭೂವ ಪ್ರಾಕೃತಃ ಶಿಶುಃ** ಆತನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ಆದನು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಪ್ರಭುವಿನ ದಿವ್ಯ ಶರೀರದ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ

ಒಂದು ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಸೂಚಿಸಿದೆ. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನು ಕೃಷ್ಣನ ಚತುರ್ಭುಜ ರೂಪವನ್ನು ಕಾಣಲು ಬಯಸಿದ (ತೇನ್ಯೈವ ರೂಪೇಣ ಚತುರ್ಭುಜೇನ) ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಈ ರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ ಅನಂತರ, ಅರ್ಜುನನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ಕೃಷ್ಣನು ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಮನುಷ್ಯ ರೂಪವನ್ನು (ಮಾನುಷಂ ರೂಪಮ್) ಧರಿಸಿದನು. ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಈ ಬೇರೆಬೇರೆ ಸ್ವರೂಪಗಳು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ವರೂಪಗಳಲ್ಲ.

ಮಾಯಾವಾದಿ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಸೋಂಕಿನಿಂದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ತೆಗಳುವವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು, ಆತನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯ ಎಂದು ತೋರಿಸಿ ಕೊಡಲು ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದಿಂದ (3.29.21) ಈ ಕೆಳಗಿನ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ — ಅಹಂ ಸರ್ವೇಷು ಭೂತೇಷು ಭೂತಾತ್ಮಾ ವ್ಯಕ್ತಿತಃ ಸದಾ (3.29.21) — "ಪರಮ ಪ್ರಭುವು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೆ. " ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ತೆಗಳುವ ಅನಧಿಕೃತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಬದಲು ಜೀವ ಗೋಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವನಾಥ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ತಾಕೂರರಂತಹವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದು ಉತ್ತಮ. ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಜೀವ ಗೋಸ್ವಾಮಿಯವರು, ಸ್ವಾಂಶ ವಿಸ್ತರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಪರಮಾತ್ಮನಾಗಿ ಸಕಲ ಚರಾಚರಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೆ, ಆದುದರಿಂದ ಅರ್ಚಾಮೂರ್ತಿಗಳಷ್ಟೇ — ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡುವ ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ರೂಪಕೃಷ್ಣೇ — ಗಮನಕೊಟ್ಟು ಇತರ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸದಿರುವ ನವಶಿಷ್ಯನು ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ದೇವರ ರೂಪವನ್ನು ನಿರರ್ಥಕವಾಗಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಭುವಿನ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಮೂರು ಬಗೆಯವರಿದ್ದಾರೆ; ನವಶಿಷ್ಯನು ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಗಿನ ಹಂತದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ನವಶಿಷ್ಯ ಭಕ್ತನು ಇತರ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನವನ್ನು ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಮೂರ್ತಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ; ಆದುದರಿಂದ ವಿಶ್ವನಾಥ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ತಾಕೂರರು ಇಂತಹ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ತಿದ್ದಬೇಕು ಎಂದು ಎಚ್ಚರ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಹೃದಯದಲ್ಲೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಸಾಕಾರರೂಪ ಅಥವಾ ದೇವಾಲಯ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಭಕ್ತನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪ್ರಭುವಿನ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಗೌರವ ಕೊಡುವಂತೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ವಾಸಿಸುವ ಒಂದೊಂದು ದೇಹಕ್ಕೂ ಗೌರವವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಉಚಿತವಾದ ಗೌರವವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಯಾರನ್ನೂ ಅಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡಬಾರದು.

ದೇವಾಲಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ತೆಗಳುವ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ನಿರಾಕಾರವಾದಿಗಳು ಇದ್ದಾರೆ. ದೇವರು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಭಕ್ತನು ದೇವಾಲಯ ಪೂಜೆಗೇ ತನ್ನನ್ನು ಏಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ಎಂದು ಅವರು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ದೇವರು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವುದಾದರೆ ಆತನು ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೆ ? ಸಾಕಾರವಾದಿಗಳು, ನಿರಾಕಾರವಾದಿಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಒಬ್ಬರೊಡನೊಬ್ಬರು ಜಗಳವಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೂ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನು ಪರಮ ಪುರುಷನಾದರೂ ಬ್ರಹ್ಮಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ದೃಢಪಡಿಸಿರುವಂತೆ ಆತನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತು. ಗೋಲೋಕ ವೃಂದಾವನವು ಆತನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ನಿವಾಸ, ಅವನು ಸದಾ ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ; ಆದರೂ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯ ಬೇರೆ

ಬೇರೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಪೂರ್ಣ ವಿಸ್ತರಣೆಯಿಂದ ಆತನು ಐಹಿಕ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದಾನೆ.

ಶ್ಲೋಕ - 12

ಮೋಕ್ಷಾಶಾ ಮೋಕ್ಷಕರ್ಮಾಣೋ ಮೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಾ ವಿಚೇತಸಃ |

ರಾಕ್ಷಸೀಮಾಸುರೀಂ ಚೈವ ಪ್ರಕೃತಿಂ ಮೋಹಿನೀಂ ಶ್ರಿತಾಃ ||೧೨||

ಮೋಕ್ಷ ಆಶಾಃ—ತಮ್ಮ ಆಶೆಯಲ್ಲಿ ದಿಗ್ಭ್ರಮಿತರಾದವರು; **ಮೋಕ್ಷಕರ್ಮಾಣಃ**—ಕಾಮ್ಯ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ದಿಗ್ಭ್ರಮಿತರಾದವರು; **ಮೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಾಃ**—ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ದಿಗ್ಭ್ರಮಿತರಾದವರು; **ವಿಚೇತಸಃ**—ಭ್ರಾಂತಿಗೊಂಡವರು; **ರಾಕ್ಷಸೀಮ್**—ರಾಕ್ಷಸೀಯವಾದ; **ಆಸುರೀಮ್**—ನಾಸ್ತಿಕವಾದ; **ಚ**—ಮತ್ತು; **ಏವ**—ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ; **ಪ್ರಕೃತಿಮ್**—ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು; **ಮೋಹಿನೀಮ್**—ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೊಳಿಸುವ; **ಶ್ರಿತಾಃ**—ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಹೊಂದುವರು.

ಅನುವಾದ

ಹೀಗೆ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಯಾದವರನ್ನು ರಾಕ್ಷಸೀ ಮತ್ತು ನಾಸ್ತಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಭ್ರಾಂತಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಮುಕ್ತಿಯ ಭರವಸೆಗಳು, ಅವರ ಫಲಾಪೇಕ್ಷಿತ ಕರ್ಮಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಕಾರ ಎಲ್ಲ ಸೋತು ಹೋಗುತ್ತವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ

ತಾವು ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದೇವೆ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ಭಕ್ತರು ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನಾದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸತ್ಯ ಎಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯ ಫಲವಾದ ಭಗವದ್ಗಾಮಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗುವುದನ್ನು ಎಂದೂ ಸವಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಹಲವರು ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ಈ ಐಹಿಕ ಬಂಧನದಿಂದ ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುತ್ತೇವೆ ಎಂಬ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ; ಅವರೂ ಯಶಸ್ವಿಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನಾದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ತೆಗಳುತ್ತಾರೆ. ಇತರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುವವರು ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ವಭಾವದವರು ಅಥವಾ ನಾಸ್ತಿಕರು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಏಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವಂತೆ ಈ ರಾಕ್ಷಸೀ ದುಷ್ಟರ್ಮಿಗಳು ಎಂದಿಗೂ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಶರಣಾಗತರಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು ಊಹಾತ್ಮಕ ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜೀವಿಯೂ ಕೃಷ್ಣನೂ ಒಂದೇ ಎನ್ನುವ ಮಿಥ್ಯೆಯ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಸುಳ್ಳು ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಅವರು ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾರೆ; ಯಾವುದೇ ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹವನ್ನು ಈಗ ಐಹಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಮುಚ್ಚಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಈ ಐಹಿಕ ದೇಹದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುತ್ತಲೇ ದೇವರಿಗೂ ಅವನಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ಇಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಒಂದಾಗುವ ಈ ಪ್ರಯತ್ನವು ಭ್ರಾಂತಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಈಡಾಗುತ್ತದೆ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ

ಜ್ಞಾನದ ಇಂತಹ ನಾಸ್ತಿಕ ಮತ್ತು ರಾಕ್ಷಸೀ ಪಾಲನೆಯು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿರರ್ಥಕ. ಇದೇ ಈ ಶ್ಲೋಕದ ಸೂಚನೆ. ಇಂತಹ ಜನರಿಗೆ ವೇದಾಂತ ಸೂತ್ರ ಮತ್ತು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಂತಹ ವೈದಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಜ್ಞಾನವು ಸದಾ ಗೊಂದಲವೇ.

ಆದುದರಿಂದ ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನಾದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ದೊಡ್ಡ ಅಪರಾಧ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಭ್ರಾಂತಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ಕೃಷ್ಣನ ನಿತ್ಯರೂಪವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರರು. **ಬೃಹದ್ ವಿಷ್ಣು ಸ್ಮೃತಿಯು** ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ —

ಯೋ ವೇತ್ತಿ ಭೌತಿಕಂ ದೇಹಂ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಪರಮಾತ್ಮನಃ
 ಸ ಸರ್ವಸ್ಮಾದ್ ಬಹಿಷ್ಕಾರ್ಯಃ ಶ್ರೌತಸ್ಮಾರ್ತವಿಧಾನತಃ
 ಮುಖಂ ತಸ್ಯಾವಲೋಕ್ಯಾಪಿ ಸಚೇಲಂ ಸ್ನಾನಮಾಚರೇತ್

"ಕೃಷ್ಣನ ದೇಹವು ಐಹಿಕವಾದದ್ದು ಎಂದು ಭಾವಿಸುವವನನ್ನು ಶ್ರುತಿ ಮತ್ತು ಸ್ಮೃತಿಗಳ ಎಲ್ಲ ವಿಧಿಗಳಿಂದ, ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಬೇಕು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅವನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಆ ಕಲ್ಮಷ ಸೋಂಕನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೂಡಲೇ ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು." ಜನರು ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನ ಬಗ್ಗೆ ಅಸೂಯೆ ಪಡುವುದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಾಸ್ತಿಕ ಮತ್ತು ರಾಕ್ಷಸೀ ಬದುಕಿನ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟುವುದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಅವರ ವಿಧಿ. ಎಂದೆಂದೂ ಅವರ ನಿಜವಾದ ಜ್ಞಾನವು ಭ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಮೇಣ ಅವರು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಕತ್ತಲೆಯ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹಿನ್ನೆಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ಲೋಕ - 13

ಮಹಾತ್ಮಾನಸ್ತು ಮಾಂ ಪಾರ್ಥ ದೈವೀಂ ಪ್ರಕೃತಿಮಾಶ್ರಿತಾಃ |
 ಭಜನ್ತ್ಯನನ್ಯಮನಸೋ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಭೂತಾದಿಮವ್ಯಯಮ್ ||೧೩||

ಮಹಾ ಆತ್ಮಾನಃ—ಮಹಾತ್ಮರು; ತು—ಆದರೆ; ಮಾಮ್—ನನ್ನನ್ನು; ಪಾರ್ಥ—ಪೃಥೆಯ ಪುತ್ರನೇ; ದೈವೀಮ್—ದೈವಿಕವಾದ; ಪ್ರಕೃತಿಮ್—ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು; ಆಶ್ರಿತಾಃ—ಆಶ್ರಯಿಸಿ; ಭಜನ್ತಿ—ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ; ಅನನ್ಯ ಮನಸಃ—ವಿಚಲಿತವಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನವರು; ಜ್ಞಾತ್ವಾ—ತಿಳಿದು; ಭೂತ—ಸೃಷ್ಟಿಯ; ಆದಿಮ್—ಮೂಲವನ್ನು; ಅವ್ಯಯಮ್—ಅವ್ಯಯವಾದ.

ಅನುವಾದ

ಪಾರ್ಥನೇ, ಭ್ರಾಂತಿಗೆ ಸಿಲುಕದ ಮಹಾತ್ಮರು ದೈವೀ ಪ್ರಕೃತಿಯ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಮೂಲನೂ ಅವ್ಯಯನೂ ಆದ ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನು ಎಂದು ಗೊತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ಭಕ್ತಿ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ

ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದೆ. ಮಹಾತ್ಮನ ಮೊದಲನೆಯ ಲಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ಆತನು ಆಗಲೇ ದೈವೀ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾನೆ. ಆತನು ಐಹಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ಇದನ್ನು ಏಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದೆ. ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಶರಣಾಗತನಾದವನು ಕೂಡಲೇ ಐಹಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಿಯಂತ್ರಣದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಅರ್ಹತೆ. ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಆತ್ಮವನ್ನು ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಲೇ ಆತನು ಐಹಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಿಯಂತ್ರಣದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸೂತ್ರ. ಜೀವಿಯು ತಟಸ್ಥ ಶಕ್ತಿಯಾದದ್ದರಿಂದ ಐಹಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಿಯಂತ್ರಣದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುತ್ತಲೇ ಅವನನ್ನು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಕ್ಕೆ **ದೈವೀಪ್ರಕೃತಿ** ಎಂದು ಹೆಸರು. ಅದುದರಿಂದ ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನಿಗೆ ಶರಣಾಗುವುದರ ಮೂಲಕ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಮನುಷ್ಯನು ಮಹಾತ್ಮ ಹಂತವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಮಹಾತ್ಮನಾದವನು ಕೃಷ್ಣನಾಚೆ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಗಮನ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಕೃಷ್ಣನು ಮೂಲ ಆದಿಪುರುಷ, ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳ ಕಾರಣ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಮಹಾತ್ಮನು ಇತರ ಪರಿಶುದ್ಧ ಭಕ್ತರಾದ ಮಹಾತ್ಮರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಪರಿಶುದ್ಧ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಚತುರ್ಭುಜನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನಂತಹ ಕೃಷ್ಣನ ಇತರ ಸ್ವರೂಪಗಳ ಆಕರ್ಷಣೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಎರಡು ತೋಳುಗಳ ಕೃಷ್ಣನ ರೂಪವೇ ಆಕರ್ಷಕ. ಅವರಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನ ಇತರ ರೂಪ ಲಕ್ಷಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಕರ್ಷಣೆಯಿಲ್ಲ; ಯಾವುದೇ ದೇವತೆಯ ಅಥವಾ ಮನುಷ್ಯನ ಯಾವ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಅವರಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತ್ರ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಸದಾ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುವಿನ ಅವಿಚಲಿತ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ಲೋಕ - 14

ಸತತಂ ಕೀರ್ತಯನ್ತೋ ಮಾಂ ಯತನ್ತಶ್ಚ ದೃಢವ್ರತಾಃ |

ನಮಸ್ಯಂತಶ್ಚ ಮಾಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ನಿತ್ಯಯುಕ್ತಾ ಉಪಾಸತೇ ||೧೪||

ಸತತಮ್—ಯಾವಾಗಲೂ; **ಕೀರ್ತಯನ್ತಃ**—ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತ; **ಮಾಮ್**—ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು; **ಯತನ್ತಃ**—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತ; **ಚ**—ಕೂಡ; **ದೃಢವ್ರತಾಃ**—ದೃಢ ನಿರ್ಧಾರದೊಂದಿಗೆ; **ನಮಸ್ಯಂತಃ**—ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತ; **ಚ**—ಮತ್ತು; **ಮಾಮ್**—ನನ್ನನ್ನು; **ಭಕ್ತ್ಯಾ**—ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ; **ನಿತ್ಯಯುಕ್ತಾಃ**—ನಿರಂತರವಾಗಿ ತೊಡಗಿ; **ಉಪಾಸತೇ**—ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅನುವಾದ

ಸದಾ ನನ್ನ ಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ದೃಢ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ನನಗೆ

ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಈ ಮಹಾತ್ಮರು ಸತತವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ

ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ರಬ್ಬರ್‌ಸ್ವಾಂಪನ್ನು ಒತ್ತಿ ಮಹಾತ್ಮನ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವನ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿದೆ. ಮಹಾತ್ಮನು ದೇವೋತ್ತಮ ಪುರುಷನಾದ ಪರಮ ಪ್ರಭು ಕೃಷ್ಣನ ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಸದಾ ನಿರತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವನು ಸದಾ ದೇವರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತನು. ಬೇರೆ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಆತನು ನಿರಾಕಾರವಾದಿಯಲ್ಲ. ಕೀರ್ತನೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇರುವಾಗ, ಪರಮ ಪ್ರಭುವನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸಬೇಕು. ಅವನ ಪವಿತ್ರ ನಾಮವನ್ನೂ ನಿತ್ಯ ರೂಪವನ್ನೂ ದಿವ್ಯ ಗುಣಗಳನ್ನೂ ಅಸಾಧಾರಣ ಲೀಲೆಗಳನ್ನೂ ಹೊಗಳಬೇಕು. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸ್ತುತಿಸಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ಮಹಾತ್ಮನಾದವನಿಗೆ ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ.

ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ನಿರಾಕಾರಸ್ವರೂಪವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಯೋತಿಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದವನನ್ನು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮನೆಂದು ವರ್ಣಿಸಿಲ್ಲ. ಮುಂದಿನ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿದೆ. ಮಹಾತ್ಮನು ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿದಂತೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ, ಅತನ ಸಂಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯ ಬೇರೆಬೇರೆ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸದಾ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾನೆ; ಯಾವುದೇ ದೇವತೆಯ ಅಥವಾ ಮನುಷ್ಯನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ. ಇದು ಭಕ್ತಿ — **ಶ್ರವಣಂ ಕೀರ್ತನಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಮತ್ತು ಸ್ಮರಣಮ್**, ಅವನ ನೆನಪು. ಐದು ದಿವ್ಯ ರಸಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ರಸದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕಡೆಗೆ ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಇದು ಇಂತಹ ಮಹಾತ್ಮನ ವಜ್ರಸಂಕಲ್ಪ. ಈ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಅವನು ಕಾಯಾ ವಾಚಾ ಮನಸಾ ಎಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಪರಮ ಪ್ರಭುವಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ನಿರ್ಧಾರಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಏಕಾದಶಿಯ ದಿವಸ ಮತ್ತು ಪ್ರಭುವಿನ ಅವತಾರದ ದಿವಸ ಉಪವಾಸ ಮಾಡುವುದು. ದಿವ್ಯಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನ ಸಹವಾಸಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯಲು ಆಸಕ್ತರಾದವರಿಗೆಲ್ಲ ಮಹಾ ಆಚಾರ್ಯರು ಈ ವಿಧಿನಿಯಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾತ್ಮರು ಎಲ್ಲ ವಿಧಿನಿಯಮಗಳನ್ನೂ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಫಲವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಸಾಧಿಸುವರು.

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದ ಎರಡನೆಯ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿದಂತೆ ಈ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯು ಸುಲಭ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದನ್ನು ಸುಖವಾದ ಮನಸ್ಸಿತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಬಹುದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಕಠಿಣವಾದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನಾಗಲೀ, ವ್ರತವನ್ನಾಗಲೀ ನಡೆಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಒಬ್ಬ ತಜ್ಞ ಗುರುವಿನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಈ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಳಬಹುದು. ಗೃಹಸ್ಥನಾಗಿ ಅಥವಾ ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ ಅಥವಾ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿ ಆತನು ಯಾವುದೇ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಾದರೂ ಮತ್ತು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾದರೂ ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನ ಈ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು ಮತ್ತು ಹೀಗೆ

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮನಾಗಬಹುದು.

ಶ್ಲೋಕ - 15

ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞೇನ ಚಾಪ್ಯನ್ಯೇ ಯಜನ್ಮೋ ಮಾಮುಪಾಸತೇ |
ಏಕತ್ವೇನ ಪೃಥಕ್ತ್ವೇನ ಬಹುಧಾ ವಿಶ್ವತೋಮುಖಮ್ ||೧೫||

ಜ್ಞಾನ ಯಜ್ಞೇನ—ಜ್ಞಾನದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದ; ಚ—ಕೂಡ; ಅಪಿ—ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ; ಅನ್ಯೇ—ಇತರರು; ಯಜನ್ತಃ—ಯಜ್ಞಮಾಡುತ್ತ; ಮಾಮ್—ನನ್ನನ್ನು; ಉಪಾಸತೇ—ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ; ಏಕತ್ವೇನ—ಏಕತೆಯಲ್ಲಿ; ಪೃಥಕ್ತ್ವೇನ—ದ್ವಂದ್ವದಲ್ಲಿ; ಬಹುಧಾ—ವೈವಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ; ವಿಶ್ವತಃ ಮುಖಮ್—ಮತ್ತು ವಿಶ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ.

ಅನುವಾದ

ಜ್ಞಾನದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ಇತರರು ಭಗವಂತನನ್ನು ಅದ್ವಿತೀಯನೆಂದೂ ಹಲವು ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವವನೆಂದೂ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ

ಈ ಶ್ಲೋಕವು ಹಿಂದಿನ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಸಾರಾಂಶ. ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶುದ್ಧರಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಏನನ್ನೂ ತಿಳಿಯದವರಿಗೆ ಮಹಾತ್ಮರೆಂದು ಹೆಸರು ಎಂದು ಪ್ರಭುವು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ; ಆದರೂ ನಿಖರವಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ವಿವಿಧ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಇತರರು ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರನ್ನು ಸಂಕಟದಲ್ಲಿರುವವರು, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ರಿಕ್ತರಾದವರು, ಕುತೂಹಲವುಳ್ಳವರು ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದವರು ಎಂದು ಈಗಾಗಲೇ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಕೆಳಗಿನ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಇತರರೂ ಇದ್ದಾರೆ; ಇವರು ಮೂರು ವರ್ಗಗಳವರು — (i) ತಾನು ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಎಂದು ಪೂಜಿಸುವವರು, (ii) ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಯಾವುದಾದರೂ ರೂಪವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವರು ಮತ್ತು (iii) ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನ ವಿಶ್ವರೂಪವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವರು. ಈ ಮೂವರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಗಿನ ಹಂತದಲ್ಲಿರುವ, ತಾವು ಅದ್ವೈತಿಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮನ್ನೇ ಪರಮ ಪ್ರಭು ಎಂದು ಪೂಜಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಬಹು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯವರು. ಈ ಜನರು ತಾವೇ ಪರಮ ಪ್ರಭು ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಈ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನೇ ಪೂಜಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದೂ ಒಂದು ರೀತಿಯ ದೇವರಪೂಜೆಯೇ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ತಾವು ಐಹಿಕ ದೇಹವಲ್ಲ, ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಚೇತನಾತ್ಮರು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕಡೆಯಪಕ್ಷ ಈ ಅರ್ಥವು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಿರಾಕಾರವಾದಿಗಳು ಪರಮ ಪ್ರಭುವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವರು, ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಯಾವುದೇ ರೂಪವನ್ನಾದರೂ ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ಭಾವಿಸುವವರು ಎರಡನೆಯ ವರ್ಗದವರು.

ಈ ಐಹಿಕ ವಿಶ್ವದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಚೆ ಬೇರೇನನ್ನೂ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದವರು ಮೂರನೆಯ ವರ್ಗದವರು. ಅವರು ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ಪರಮ ಜೀವಿಯೆಂದು ಅಥವಾ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತುವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅದನ್ನೇ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಿಶ್ವವೂ ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಒಂದು ರೂಪ.

ಶ್ಲೋಕ - 16

ಅಹಂ ಕೃತುರಹಂ ಯಜ್ಞಃ ಸ್ವಧಾಹಮಹಮೌಷಧಮ್ |

ಮನ್ಮೋಽಹ ಮಹಮೇವಾಜ್ಯಮಹಮಗ್ನಿರಹಂ ಹುತಮ್ ||೧೬||

ಅಹಮ್—ನಾನು; ಕೃತುಃ—ವೈದಿಕ ಕರ್ಮಕಾಂಡವು; ಅಹಮ್—ನಾನು; ಯಜ್ಞಃ—ಸ್ತೃತಿಯಜ್ಞವು; ಸ್ವಧಾ—ಆಹುತಿಯು; ಅಹಮ್—ನಾನು; ಅಹಮ್—ನಾನು; ಔಷಧಮ್—ಗುಣಪಡಿಸುವ ಮೂಲಿಕೆಯು; ಮನ್ತ್ರಃ—ದಿವ್ಯಮಂತ್ರವು; ಅಹಮ್—ನಾನು; ಅಹಮ್—ನಾನು; ಏವ—ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ; ಅಜ್ಯಮ್—ತುಪ್ಪವು; ಅಹಮ್—ನಾನು; ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು; ಅಹಮ್—ನಾನು; ಹುತಮ್—ಅರ್ಪಣೆಯು.

ಅನುವಾದ

ನಾನು ವೈದಿಕವಿಧಿ, ನಾನೇ ಯಜ್ಞ, ನಾನೇ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವ ಆಹುತಿ, ನಾನೇ ಔಷಧ ಮೂಲಿಕೆ, ನಾನೇ ಮಂತ್ರ. ನಾನೇ ಅಜ್ಯ, ನಾನೇ ಅಗ್ನಿ, ನಾನೇ ಹುತ.

ಭಾವಾರ್ಥ

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಕೋಮ ಎಂಬ ವೈದಿಕಯಜ್ಞವು ಕೃಷ್ಣನೇ; ಅವನೇ ಸ್ತೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಮಹಾಯಜ್ಞ. ಪಿತೃಲೋಕಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಲು ಅರ್ಪಿಸುವ ತುಪ್ಪದ ರೂಪದ ಔಷಧ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವ ಆಹುತಿಯೂ ಕೃಷ್ಣನೇ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚರಿಸುವ ಮಂತ್ರಗಳೂ ಕೃಷ್ಣ. ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಲು ಮಾಡುವ ಹಲವು ಹಾಲಿನ ಪದಾರ್ಥಗಳೂ ಕೃಷ್ಣ. ಅಗ್ನಿಯೂ ಕೃಷ್ಣ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಗ್ನಿಯು ಪಂಚಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟ ಶಕ್ತಿ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಎಂದರೆ, ವೇದಗಳ ಕರ್ಮಕಾಂಡ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವೈದಿಕ ಯಜ್ಞಗಳು ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನೇ. ಬೇರೆ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಕೃಷ್ಣನ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದವರು ವೇದಗಳು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿರುವ ಎಲ್ಲ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದೇ ಅರ್ಥ.

ಶ್ಲೋಕ - 17

ಪಿತಾಹಮಸ್ಯ ಜಗತೋ ಮಾತಾ ಧಾತಾ ಪಿತಾಮಹಃ |

ವೇದ್ಯಂ ಪವಿತ್ರಮ್ ಓನ್ನಾರ ಋಕ್ ಸಾಮ ಯಜುರೇವ ಚ ||೧೭||

ಪಿತಾ—ತಂದೆಯು; ಅಹಮ್—ನಾನು; ಅಸ್ಯ—ಈ; ಜಗತಃ—ವಿಶ್ವದ; ಮಾತಾ—ತಾಯಿಯು; ಧಾತಾ—ಆಧಾರನು; ಪಿತಾಮಹಃ—ಅಜ್ಜನು; ವೇದ್ಯಮ್—ತೀಯಬೇಕಾದ; ಪವಿತ್ರಮ್—

ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುವ; ಓನ್ಯಾರ್—ಓಂಕಾರವು; ಋಕ್—ಋಗ್ವೇದವು; ಸಾಮ—ಸಾಮವೇದವು; ಯಜುಃ—ಯಜುರ್ವೇದವು; ಏವ—ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ; ಚ—ಮತ್ತು.

ಅನುವಾದ

ನಾನು ವಿಶ್ವದ ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಆಧಾರ ಮತ್ತು ಪಿತಾಮಹ. ನಾನು ಜ್ಞಾನದ ಗುರಿ, ಪವಿತ್ರೀಕರಿಸುವವನು, ಓಂಕಾರ. ನಾನೇ ಋಕ್, ಸಾಮ ಮತ್ತು ಯಜುರ್ ವೇದಗಳು.

ಭಾವಾರ್ಥ

ಚರಾಚರವಾದ ಎಲ್ಲ ವಿಶ್ವದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಕೃಷ್ಣನ ವಿವಿಧ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾದವು. ಐಹಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ನಾವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜೀವಿಗಳೊಡನೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ; ಆ ಜೀವಿಗಳೆಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣನ ತಟಸ್ಥ ಶಕ್ತಿಗಳೇ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ತಾತ, ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ ಎಂದು ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣನ ವಿಭಿನ್ನಾಂಶಗಳೇ. ತಂದೆ—ತಾಯಿಗಳಂತೆ ತೋರುವ ಜೀವಿಗಳು ಕೃಷ್ಣನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಧಾತಾ ಎಂದರೆ 'ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ' ಎಂದರ್ಥ. ನಮ್ಮ ತಂದೆತಾಯಿಯರು ಮಾತ್ರ ಕೃಷ್ಣನ ವಿಭಿನ್ನಾಂಶರು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ, ಅಜ್ಜಿ, ಅಜ್ಜ ಎಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣನೇ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಜೀವಿಯೂ ಕೃಷ್ಣನ ವಿಭಿನ್ನಾಂಶವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣನೇ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಕೃಷ್ಣನು ಎಲ್ಲ ವೇದಗಳ ಗುರಿ. ನಾವು ವೇದಗಳ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಯಬಯಸುವುದೆಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣನ ಕಡೆಗಿಟ್ಟಿ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ. ನಮ್ಮ ಸಹಜಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನೆರವಾಗುವ ವಸ್ತುವೂ ಕೃಷ್ಣ. ಹಾಗೆಯೇ, ಎಲ್ಲ ವೈದಿಕ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಯಸುವ ಜಿಜ್ಞಾಸುವೂ ಕೃಷ್ಣನ ವಿಭಿನ್ನಾಂಶ; ಹಾಗಾಗಿ ಅವನೂ ಕೃಷ್ಣನೇ. ಎಲ್ಲ ವೇದದ ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಣವ ಎಂದು ಕರೆಯುವ ಓಂಕಾರದ ದಿವ್ಯ ಶಬ್ದನಾದವೂ ಕೃಷ್ಣ. ಸಾಮ, ಯಜುರ್, ಋಕ್, ಮತ್ತು ಅಥರ್ವಣ — ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಣವ ಅಥವಾ ಓಂಕಾರವು ಬಹು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅದೂ ಕೃಷ್ಣನೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಶ್ಲೋಕ - 18

ಗತಿರ್ಭರ್ತಾ ಪ್ರಭುಃ ಸಾಕ್ಷೀ ನಿವಾಸಃ ಶರಣಂ ಸುಹೃತ್ |

ಪ್ರಭವಃ ಪ್ರಲಯಃ ಸ್ಥಾನಂ ನಿಧಾನಂ ಬೀಜಮವ್ಯಯಮ್ ||೧೮||

ಗತಿಃ—ಗುರಿಯು; ಭರ್ತಾ—ಪೋಷಕನು; ಪ್ರಭುಃ—ಸ್ವಾಮಿಯು; ಸಾಕ್ಷೀ—ಸಾಕ್ಷಿಯು; ನಿವಾಸಃ—ವಾಸಸ್ಥಾನವು; ಶರಣಮ್—ಆಶ್ರಯನು; ಸುಹೃತ್—ಅತ್ಯಂತ ಆತ್ಮೀಯ ಮಿತ್ರನು; ಪ್ರಭವಃ—ಸೃಷ್ಟಿಯು; ಪ್ರಲಯಃ—ಪ್ರಳಯವು; ಸ್ಥಾನಮ್—ತಳಹದಿಯು; ನಿಧಾನಮ್—ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಸ್ಥಾನವು; ಬೀಜಮ್—ಬೀಜವು; ಅವ್ಯಯಮ್—ನಾಶರಹಿತನು.

ಅನುವಾದ

ನಾನೇ ಗುರಿಯು, ನಾನೇ ಪೋಷಿಸುವವನು, ನಾನೇ ಯಜಮಾನನು, ನಾನೇ ಸಾಕ್ಷಿ, ನಾನೇ

ನಿವಾಸ, ನಾನೇ ಆಶ್ರಯ, ನಾನೇ ಅತ್ಯಂತ ಆಪ್ತ ಗೆಳೆಯ, ನಾನೇ ಸೃಷ್ಟಿ, ನಾನೇ ಪ್ರಳಯ, ನಾನೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಆಧಾರ, ನಾನೇ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತಾಣ, ನಾನೇ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಬೀಜ.

ಭಾವಾರ್ಥ

ಗತಿ ಎಂದರೆ ನಾವು ಸೇರಲು ಬಯಸುವ ಗುರಿ. ಜನಕ್ಕೆ ಇದು ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಗುರಿ ಕೃಷ್ಣನೇ. ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಅರಿಯದವನು ದಾರಿತಪ್ಪಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಗತಿ ಎಂದು ಕರೆಯುವ ಅವನ ಪ್ರಯಾಣವು ಪಾರ್ಶ್ವಿಕವಾದದ್ದು ಅಥವಾ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಗುರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡವರು ಅನೇಕರಿದ್ದಾರೆ. ಆಯಾ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಿ ಅವರು ಚಂದ್ರಲೋಕ, ಸೂರ್ಯಲೋಕ, ಇಂದ್ರಲೋಕ, ಮಹರ್‌ಲೋಕ ಮೊದಲಾದ ವಿವಿಧ ಲೋಕಗಳನ್ನು ತಲಪುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಲೋಕಗಳೆಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣನ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದದ್ದರಿಂದ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವು ಕೃಷ್ಣನೂ ಹೌದು, ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲದ್ದೂ ಹೌದು. ಇಂತಹ ಲೋಕಗಳು ಕೃಷ್ಣಶಕ್ತಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾದದ್ದರಿಂದ ಅವು ಕೃಷ್ಣನೇ; ಆದರೆ ಅವು ಏನಿದ್ದರೂ ಕೃಷ್ಣಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮಾತ್ರ. ಕೃಷ್ಣನ ವಿವಿಧ ಶಕ್ತಿಗಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುವುದೆಂದರೆ ಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು. ಮನುಷ್ಯನು ನೇರವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು; ಅದರಿಂದ ಕಾಲ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿ ಎರಡೂ ಉಳಿಯುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಒಂದು ಕಟ್ಟಡದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಸಾಧಕವಿದ್ದಾಗ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಮೆಟ್ಟಿಲಾಗಿ ಹತ್ತುತ್ತಾ ಏಕೆ ಹೋಗಬೇಕು? ಎಲ್ಲವೂ ಕೃಷ್ಣನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ; ಆದುದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣನ ಆಶ್ರಯವಿಲ್ಲದೆ ಯಾವುದೂ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲವೂ ಕೃಷ್ಣನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಇರುವುದು; ಆದುದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣನು ಪರಮ ಪ್ರಭು; ಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಅವನು ಪರಮಸಾಕ್ಷಿ. ನಾವು ವಾಸಿಸುವ ಮನೆಗಳು, ದೇಶಗಳು ಅಥವಾ ಲೋಕಗಳು ಸಹ ಕೃಷ್ಣನೇ. ಆಶ್ರಯದ ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಗುರಿ ಕೃಷ್ಣ. ಆದುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಲಿ ಅಥವಾ ತನ್ನ ಸಂಕಟದ ನಾಶಕ್ಕಾಗಲಿ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯಬೇಕು. ನಾವು ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದಾಗ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಕನು ಜೀವಂತವಾಗಿರುವವನಾಗಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಕೃಷ್ಣನೇ ಪರಮ ಪುರುಷ. ಕೃಷ್ಣನು ನಮ್ಮ ಹುಟ್ಟಿನ ಮೂಲ ಅಥವಾ ಪರಮಪಿತ; ಕೃಷ್ಣನಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮರಾದ ಸ್ನೇಹಿತರು ಅಥವಾ ಉತ್ತಮರಾದ ಹಿತೈಷಿಗಳು ಯಾರೂ ಇರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣನು ನಮ್ಮ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆದಿಮೂಲ ಮತ್ತು ವಿನಾಶದ ಅನಂತರ ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯ ತಾಣ. ಆದುದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣನು ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳ ಶಾಶ್ವತ ಕಾರಣನು.

ಶ್ಲೋಕ - 19

ತಪಾಮೃಹ ಮಹಂ ವರ್ಷಂ ನಿಗೃಹ್ಣಾಮ್ಯುತ್ಪಜಾಮಿ ಚ |

ಅಮೃತಂ ಚೈವ ಮೃತ್ಯುಶ್ಚ ಸದಸಚ್ಚಾಹಮರ್ಜುನ ||೧೯||

ತಪಾಮಿ—ಶಾನಿ ನೀಡುತ್ತೇನೆ; ಅಹಮ್—ನಾನು; ಅಹಮ್—ನಾನು; ವರ್ಷಮ್—ಮಳೆಯನ್ನು;
ನಿಗೃಹ್ಣಾಮಿ—ತಡೆಹಿಡಿಯುತ್ತೇನೆ; ಉತ್ಪಜಾಮಿ—ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇನೆ; ಚ—ಮತ್ತು; ಅಮೃತಮ್—

ಅಮರತ್ವವು; ಚ—ಮತ್ತು; ಏವ—ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ; ಮೃತ್ಯುಃ—ಮರಣವು; ಚ—ಮತ್ತು; ಸತ್—
ಚೇತನವು; ಅಸತ್—ಜಡವು; ಚ—ಮತ್ತು; ಅಹಮ್—ನಾನು; ಅರ್ಜುನ—ಅರ್ಜುನನೇ.

ಅನುವಾದ

ಅರ್ಜುನನೇ, ನಾನೇ ಶಾಖವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ನಾನೇ ಮಳೆಯನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿಯುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು
ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇನೆ; ನಾನೇ ಅಮೃತ, ನಾನೇ ಮೃತ್ಯು. ಚೇತನ ಮತ್ತು ಜಡವಸ್ತು ಎರಡೂ ನನ್ನಲ್ಲಿವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ

ತನ್ನ ವಿವಿಧ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನು ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯನ ಮೂಲಕ
ಶಾಖವನ್ನೂ ಬೆಳಕನ್ನೂ ಪಸರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬೇಸಗೆಯಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದಿಂದ ಮಳೆಯು ಬೀಳದಂತೆ
ತಡೆಯುವವನು ಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಅನಂತರ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದ ಧಾರೆಯಾಗಿ ಮಳೆಯನ್ನು
ಸುರಿಸುವವನು ಕೃಷ್ಣ. ನಮ್ಮ ಆಯುಸ್ಸನ್ನು ದೀರ್ಘಗೊಳಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯು
ಕೃಷ್ಣನೇ. ಬದುಕಿನ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಸಾವಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂಧಿಸುತ್ತಾನೆ.
ಕೃಷ್ಣನ ಈ ವಿವಿಧ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಜಡವಸ್ತು ಮತ್ತು ಚೈತನ್ಯಗಳ ನಡುವೆ
ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಾವು ಖಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಬೇರೆ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ
ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಅವನೇ ಜಡವಸ್ತು ಮತ್ತು ಅವನೇ ಚೇತನ. ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಮುಂದುವರಿದ
ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಇಂತಹ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನೇ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆತನು ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಕೃಷ್ಣನನ್ನೇ
ಕಾಣುತ್ತಾನೆ.

ಕೃಷ್ಣನೇ ಜಡವಸ್ತು ಮತ್ತು ಚೇತನವಾದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಐಹಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು
ಒಳಗೊಂಡ ಈ ಬೃಹತ್ತಾದ ವಿಶ್ವರೂಪವೂ ಕೃಷ್ಣನೇ. ಎರಡು ಕೈಗಳ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರನಾಗಿ
ಕೊಳಲನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಅವನು ತೋರಿದ ಲೀಲೆಗಳು ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ
ಪುರುಷನ ಲೀಲೆಗಳು.

ಶ್ಲೋಕ - 20

ತ್ರೈವಿದ್ಯಾ ಮಾಂ ಸೋಮಪಾಃ ಪೂತಪಾಪಾ

ಯಚ್ಚರಿಷ್ಯಾಃ ಸ್ವರ್ಗತಿಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯಂತೇ |

ತೇ ಪುಣ್ಯಮಾಸಾದ್ಯ ಸುರೇನ್ದ್ರ ಲೋಕಮ್

ಅಶ್ವನ್ನಿ ದಿವ್ಯಾನ್ ದಿವಿ ದೇವಭೋಗಾನ್ ||೨೦||

ತ್ರೈ ವಿದ್ಯಾಃ—ಮೂರು ವೇದಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವರು; ಮಾಮ್—ನನ್ನನ್ನು; ಸೋಮಪಾಃ—
ಸೋಮರಸವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವವರು; ಪೂತ—ಶುದ್ಧವಾದ; ಪಾಪಾಃ—ಪಾಪಗಳುಳ್ಳವರು; ಯಚ್ಚಃ
—ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ; ಇಷ್ಯಾಃ—ಪೂಜಿಸುತ್ತ; ಸ್ವರ್ಗತಿಮ್—ಸ್ವರ್ಗದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು; ಪ್ರಾರ್ಥಯಂತೇ
—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ; ತೇ—ಅವರು; ಪುಣ್ಯಮ್—ಪುಣ್ಯವನ್ನು; ಆಸಾದ್ಯ—ಹೊಂದಿ; ಸುರ ಇನ್ದ್ರ—
ದೇವೇಂದ್ರನ; ಲೋಕಮ್—ಲೋಕವನ್ನು; ಅಶ್ವನ್ನಿ—ಭೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ; ದಿವ್ಯಾನ್—ಸ್ವರ್ಗೀಯ;

ದಿವಿ—ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ; ದೇವ ಭೋಗಾನ್—ದೇವತೆಗಳ ಸುಖಗಳನ್ನು.

ಅನುವಾದ

ವೇದಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ, ಸೋಮರಸವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ, ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಗಳನ್ನು ಅರಸುವವರು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪಾಪ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿ ಪರಿಶುದ್ಧರಾಗಿ ಅವರು ಪುಣ್ಯ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ; ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಸುಖಗಳನ್ನು ಸವಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ

ತ್ರೈವಿದ್ಯಾಃ ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದವು ಸಾಮ, ಯಜುರ್ ಮತ್ತು ಋಗ್ವೇದಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮೂರು ವೇದಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ **ತ್ರಿವೇದೀ** ಎಂದು ಹೆಸರು. ಈ ಮೂರು ವೇದಗಳ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಬಹುವಾಗಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇರುವವನನ್ನು ಸಮಾಜವು ಗೌರವಿಸುತ್ತದೆ. ದುರದೃಷ್ಟದಿಂದ ವೇದವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಹಲವರಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದರ ಪರಮ ಉದ್ದೇಶವು ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣನು ಇಲ್ಲಿ ತ್ರಿವೇದಿಗಳಿಗೆ ತಾನು ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಗುರಿ ಎಂದು ಘೋಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಿಜವಾದ ತ್ರಿವೇದಿಗಳು ಕೃಷ್ಣನ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಭುವನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಲು ಪರಿಶುದ್ಧ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯು ಹರೇಕೃಷ್ಣ ಮಂತ್ರದ ಸಂಕೀರ್ತನೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ಅದರೊಂದಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸತ್ಯವಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ದುರದೃಷ್ಟದಿಂದ ವೇದಗಳ ಔಪಚಾರಿಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಷ್ಟೇ ಆದವರು ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರನಂತಹ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಯಜ್ಞಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವರು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕೀಳುಗುಣಗಳ ಕಲ್ಮಷದ ಸೋಂಕಿನಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೆ; ಇದರಿಂದ ಮಹರ್‌ಲೋಕ, ಜನೋಲೋಕ, ತಪೋಲೋಕ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳ ಉನ್ನತ ಲೋಕಮಂಡಲಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಗಳಿಗೆ ಏರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಉನ್ನತ ಲೋಕವ್ಯೂಹಗಳಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಸೇರಿದವನು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಬಾರಿ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಶ್ಲೋಕ - 21

ತೇ ತಂ ಭುಕ್ತ್ವಾ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಂ ವಿಶಾಲಂ

ಕ್ಷೀಣೇ ಪುಣ್ಯೇ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕಂ ವಿಶನ್ತಿ |

ಏವಂ ತ್ರಯೀಧರ್ಮಮನುಪ್ರಪನ್ನಾ

ಗತಾಗತಂ ಕಾಮಕಾಮಾ ಲಭಂತೇ ||೨೧||

ತೇ—ಅವರು; ತಮ್—ಆ; ಭುಕ್ತ್ವಾ—ಅನುಭವಿಸಿ; ಸ್ವರ್ಗ ಲೋಕಮ್—ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು; ವಿಶಾಲಮ್—ವಿಶಾಲವಾದ; ಕ್ಷೀಣೇ—ಕ್ಷೀಣಿಸಲು; ಪುಣ್ಯೇ—ಪುಣ್ಯಕರ್ಮದ ಫಲಗಳು; ಮರ್ತ್ಯ ಲೋಕಮ್—ಸಾವಿರುವ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ; ವಿಶನ್ತಿ—ಪತನಹೊಂದುತ್ತಾರೆ; ಏವಮ್—ಹೀಗೆ; ತ್ರಯೀ

—ಮೂರು ವೇದಗಳ; **ಧರ್ಮಮ್**—ತತ್ವಗಳನ್ನು; **ಅನುಪ್ರಪನ್ನಾಃ**—ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ; **ಗತ ಆಗತಮ್**—ಸಾವು ಮತ್ತು ಹುಟ್ಟುಗಳನ್ನು; **ಕಾಮ ಕಾಮಾಃ**—ಇಂದ್ರಿಯಭೋಗಗಳನ್ನು ಆಶಿಸುತ್ತಾ; **ಲಭಂತೇ**—ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ಅನುವಾದ

ಹೀಗೆ ಅವರು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಅಪಾರವಾದ ಇಂದ್ರಿಯ ಭೋಗವನ್ನು ಸವಿದು, ತಮ್ಮ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳ ಫಲಗಳು ಕ್ಷಯಿಸಿದನಂತರ ಈ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮೂರು ವೇದಗಳ ತತ್ವಗಳ ಅನುಸರಣೆಯಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯ ಸುಖವಷ್ಟನ್ನೇ ಅರಸುವವರು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟಿ ಸಾಯುವುದಷ್ಟನ್ನೇ ಸಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ

ಮೇಲಿನ ಲೋಕವ್ಯೂಹಗಳಿಗೆ ಏರಿದವನು ಇನ್ನೂ ದೀರ್ಘವಾದ ಆಯುಷ್ಯನ್ನೂ ಇಂದ್ರಿಯ ಸುಖಗಳಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಉಳಿಯಲು ಅವನಿಗೆ ಅನುಮತಿ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳ ಫಲಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿದನಂತರ ಅವನನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಕಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ವೇದಾಂತ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿರುವಂತೆ ಆತನು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದಿಲ್ಲ (**ಜನ್ಮಾದಿ ಅಸ್ಯ ಯತಃ**); ಬೇರೆ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ, ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳ ಕಾರಣನಾದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದವನು ಬದುಕಿನ ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಕುತೋರದವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬರುವ ತಿರುಗುಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವನಂತೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಉನ್ನತ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮತ್ತೆ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬರುವ ನಿಯತಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇದರ ಭಾವಾರ್ಥವೆಂದರೆ, ಮತ್ತೆ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೇ ಇಲ್ಲದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಆತನು ಏರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರ ಬದಲು ಊರ್ಧ್ವಲೋಕ — ಅಧೋಲೋಕಗಳ ವ್ಯೂಹಗಳಲ್ಲಿ, ಹುಟ್ಟು—ಸಾವುಗಳ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಾನೆ ಅಷ್ಟೆ. ಶಾಶ್ವತವಾದ ಜ್ಞಾನಾನಂದವನ್ನು ಸವಿಯುತ್ತ ಈ ಕಷ್ಟದ ಐಹಿಕ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಬಾರದೆಯೇ ಇರಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದೇ ಉತ್ತಮ.

ಶ್ಲೋಕ - 22

ಅನನ್ಯಾಶ್ಚಿಂತಯಂತೋ ಮಾಂ ಯೇ ಜನಾಃ ಪರ್ಯುಪಾಸತೇ |

ತೇಷಾಂ ನಿತ್ಯಾಭಿಯುಕ್ತಾನಾಂ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂ ವಹಾಮ್ಯಹಮ್ ||೨೨||

ಅನನ್ಯಾಃ—ಅನ್ಯ ಗುರಿ ಇಲ್ಲದೆ; **ಚಿಂತಯಂತಃ**—ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ; **ಮಾಮ್**—ನನ್ನನ್ನು; **ಯೇ**—ಯಾವ; **ಜನಾಃ**—ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು; **ಪರ್ಯುಪಾಸತೇ**—ಸರಿಯಾಗಿ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೋ; **ತೇಷಾಮ್**—ಅವರ; **ನಿತ್ಯ**—ಸದಾ; **ಅಭಿಯುಕ್ತಾನಾಮ್**—ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ; **ಯೋಗ**—ಅಪೇಕ್ಷೆಗಳನ್ನು; **ಕ್ಷೇಮಮ್**—ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು; **ವಹಾಮಿ**—ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ; **ಅಹಮ್**—ನಾನು.

ಅನುವಾದ

ಅನ್ಯಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತ ನನ್ನ ದಿವ್ಯರೂಪವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುವವರು ಯಾರೋ ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ

ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಬದುಕಲಾರದವರು ದಿನದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯೂ ಕೃಷ್ಣನನ್ನೇ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸದೆ ಬೇರೆ ದಾರಿಯೇ ಇಲ್ಲ; ಭಗವಂತನ ವಿಷಯ ಕೇಳುತ್ತ, ಸಂಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುತ್ತ, ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತ, ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತ, ಭಗವಂತನ ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತ, ಇತರ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಮತ್ತು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಶರಣಾಗುತ್ತ ಅವರು ಭಕ್ತಿ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೆಲ್ಲ ಮಂಗಳಕರವಾದವು ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವವು. ಅವು ಭಕ್ತನನ್ನು ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದೊಂದೇ ಅವನ ಬಯಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಭಕ್ತನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಯಾವುದೇ ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಭಗವಂತನ ಬಳಿ ಸಾರುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಯೋಗ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಭುವಿನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಇಂತಹ ಭಕ್ತನು ಬದುಕಿನ ಐಹಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಕ್ಷೇಮ ಎಂದರೆ ಭಗವಂತನ ಕೃಪಾಪೂರ್ಣ ರಕ್ಷಣೆ. ಭಕ್ತನು ಯೋಗದ ಮೂಲಕ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಭಗವಂತನು ನೆರವಾಗುತ್ತಾನೆ; ಆತನ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಪೂರ್ಣವಾದಾಗ ಆತನು ಸಂಕಟದ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಬೀಳದಂತೆ ಭಗವಂತನು ಕಾಪಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಶ್ಲೋಕ - 23

ಯೇನಪ್ಯನ್ಯದೇವತಾಭಕ್ತಾ ಯಜನ್ತೇ ಶ್ರದ್ಧಯಾನ್ವಿತಾಃ |

ತೇಽಪಿ ಮಾಮೇವ ಕೌನ್ತೇಯ ಯಜನ್ತ್ವಿವಿಧಿಪೂರ್ವಕಮ್ ||೨೩||

ಯೇ—ಯಾವ; ಅಪಿ—ಕೂಡ; ಅನ್ಯ—ಇತರ; ದೇವತಾ—ದೇವತೆಗಳ; ಭಕ್ತಾಃ—ಭಕ್ತರು; ಯಜನ್ತೇ—ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೋ; ಶ್ರದ್ಧಯಾ ಅನ್ವಿತಾಃ—ಶ್ರದ್ಧೆಯೊಂದಿಗೆ; ತೇ—ಅವರು; ಅಪಿ—ಕೂಡ; ಮಾಮ್—ನನ್ನನ್ನು; ವಿವ—ಮಾತ್ರವೇ; ಕೌನ್ತೇಯ—ಕುಂತೀ ಪುತ್ರನೇ; ಯಜನ್ತಿ—ಅರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ; ಅವಿಧಿಪೂರ್ವಕಮ್—ತಪ್ಪುಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ.

ಅನುವಾದ

ಕುಂತಿಯ ಮಗನಾದ ಅರ್ಜುನನೇ, ಇತರ ದೇವತೆಗಳ ಭಕ್ತರಾಗಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಅವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವರು ನನ್ನನ್ನೇ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ಅದನ್ನು ತಪ್ಪುರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ

ಕೃಷ್ಣನು, "ದೇವತೆಗಳ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದವರು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನೇ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ಬುದ್ಧಿವಂತರಲ್ಲ", ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಮರದ ಬೇರಿಗೆ ನೀರು ಹಾಕದೆ ಅದರ ಎಲೆಗಳು ಮತ್ತು ರೆಂಬೆಗಳಿಗೆ ನೀರು ಹಾಕಿದರೆ ಅದು ಸಾಕಷ್ಟು ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಅಥವಾ ನಿಯಂತ್ರಕ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸದೆ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ದೇಹದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಸೇವೆ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನವೆಂದರೆ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಆಹಾರವನ್ನು ಕೊಡುವುದು. ದೇವತೆಗಳು ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ನಿರ್ದೇಶಕರು ಎನ್ನಬಹುದು. ಮನುಷ್ಯನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದದ್ದು ಸರ್ಕಾರವು ಮಾಡಿದ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು; ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ನಿರ್ದೇಶಕರು ಮಾಡಿದ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಅದು ತಾನಾಗಿಯೇ ಪ್ರಭುವಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ನಿರ್ದೇಶಕರನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ನಿರ್ದೇಶಕರು ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ದೇಶಕರಿಗೆ ಲಂಚಕೊಡುವುದು ಕಾನೂನಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದುದು. ಇದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ **ಅವಿಧಿಪೂರ್ವಕಮ್** ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಬೇರೆ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಕೃಷ್ಣನು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅನಗತ್ಯವಾಗಿ ಪೂಜಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಶ್ಲೋಕ - 24

ಅಹಂ ಹಿ ಸರ್ವಯಜ್ಞಾನಾಂ ಭೋಕ್ತಾ ಚ ಪ್ರಭುರೇವ ಚ |
ನ ತು ಮಾಮಭಿಜಾನನ್ತಿ ತತ್ತೇನಾತಶ್ಚವನ್ತಿ ತೇ ||೨೪||

ಅಹಮ್—ನಾನು; ಹಿ—ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ; ಸರ್ವ—ಎಲ್ಲ; ಯಜ್ಞಾನಾಮ್—ಯಜ್ಞಗಳ;
ಭೋಕ್ತಾ—ಭೋಕ್ತಾರನು; ಚ—ಮತ್ತು; ಪ್ರಭುಃ—ಸ್ವಾಮಿಯು; ಏವ—ಕೂಡ; ಚ—ಮತ್ತು; ನ
—ಇಲ್ಲ; ತು—ಆದರೆ; ಮಾಮ್—ನನ್ನನ್ನು; ಅಭಿಜಾನನ್ತಿ—ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ; ತತ್ತೇನ—ನಿಜದಲ್ಲಿ;
ಅತಃ—ಆದ್ದರಿಂದ; ಚ್ಯವನ್ತಿ—ಪತನಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ; ತೇ—ಅವರು.

ಅನುವಾದ

ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಎಲ್ಲ ಯಜ್ಞಗಳ ಭೋಕ್ತಾರನು ಮತ್ತು ಯಜಮಾನನು. ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನ ನಿಜವಾದ ದಿವ್ಯಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಗುರುತಿಸದವರು ಪತನ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ

ವೈದಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಯಜ್ಞಾಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅವೆಲ್ಲವುಗಳ ಉದ್ದೇಶ ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ತೃಪ್ತಿಯೇ ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಯಜ್ಞ ಎಂದರೆ ವಿಷ್ಣು. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಯಜ್ಞನನ್ನು ಅಥವಾ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲು ಮಾತ್ರ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು

ಹೇಳಿದೆ. ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನುಷ್ಯನ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪರಿಪೂರ್ಣ ರೂಪದ ಉದ್ದೇಶವು ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ "ನಾನೇ ಎಲ್ಲ ಯಜ್ಞಗಳ ಭೋಕ್ತಾರನು, ಏಕೆಂದರೆ ನಾನೇ ಪರಮ ಪ್ರಭು", ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲದವರು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ಐಹಿಕ ಬಾಳಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ; ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಗುರಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಐಹಿಕ ಬಯಕೆಯಿದ್ದರೆ (ಅದು ಪರಿಶುದ್ಧ ಭಕ್ತಿ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೂ) ಆತನು ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಉತ್ತಮ. ಹಾಗೆ ಅವನು ತಾನು ಬಯಸಿದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಶ್ಲೋಕ - 25

ಯಾನ್ತಿ ದೇವವ್ರತಾ ದೇವಾನ್ ಪಿತೃನ್ ಯಾನ್ತಿ ಪಿತೃವ್ರತಾಃ |

ಭೂತಾನಿ ಯಾನ್ತಿ ಭೂತೇಜ್ಯಾ ಯಾನ್ತಿ ಮದ್ಯಾಜಿನೋಽಪಿ ಮಾಮ್ ||೨೫||

ಯಾನ್ತಿ—ಹೋಗುತ್ತಾರೆ; ದೇವವ್ರತಾಃ—ದೇವತೆಗಳ ಆರಾಧಕರು; ದೇವಾನ್—ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಗೆ; ಪಿತೃನ್—ಪೂರ್ವಜರಲ್ಲಿಗೆ; ಯಾನ್ತಿ—ಹೋಗುತ್ತಾರೆ; ಪಿತೃವ್ರತಾಃ—ಪೂರ್ವಜರ ಆರಾಧಕರು; ಭೂತಾನಿ—ಭೂತಗಳು ಮತ್ತು ಪಿಶಾಚಿಗಳಲ್ಲಿಗೆ; ಯಾನ್ತಿ—ಹೋಗುತ್ತಾರೆ; ಭೂತೇಜ್ಯಾಃ—ಭೂತಗಳು ಮತ್ತು ಪಿಶಾಚಿಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವರು; ಯಾನ್ತಿ—ಹೋಗುತ್ತಾರೆ; ಮತ್—ನನ್ನ; ಯಾಜಿನಃ—ಭಕ್ತರು; ಅಪಿ—ಆದರೆ; ಮಾಮ್—ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ.

ಅನುವಾದ

ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವರು ದೇವತೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವರು ಪಿತೃಗಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಭೂತಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವರು ಭೂತಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವರು ನನ್ನೊಡನೆ ಇರುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ

ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಬಯಸುವವನು ಈ ಉದ್ದೇಶ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ತತ್ವಗಳನ್ನು — ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ದರ್ಶಪೌರ್ಣಮಾಸೀ ಎಂದು ಪಾರಿಭಾಷಿಕವಾಗಿ ಕರೆಯುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು — ಅನುಸರಿಸಿ ಬಯಸಿದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಸೇರಬಹುದು. ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಫಲಾಪೇಕ್ಷಿತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ದೇವತೆಗಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪೂಜೆಯನ್ನು ವೇದಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪಿತೃಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಹೀಗೆಯೇ ಅನೇಕ ಭೂತಲೋಕಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಯಕ್ಷ, ರಾಕ್ಷಸ ಅಥವಾ ಪಿಶಾಚಿ ಆಗಬಹುದು. ಪಿಶಾಚಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು 'ಮಾಟ' ಅಥವಾ 'ಅಭಿಚಾರ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹ ಮಾಟ ಅಥವಾ ಅಭಿಚಾರವನ್ನು

ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುವವರು ಅನೇಕರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಅದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕವಾದವು. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಪರಿಶುದ್ಧ ಭಕ್ತನು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿಯೂ ವೈಕುಂಠ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣ ಲೋಕವನ್ನು ಸೇರುವನು. ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ದೇವಲೋಕಗಳನ್ನು ಸೇರಬಹುದಾದರೆ, ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಪಿತೃಲೋಕಗಳನ್ನು ಸೇರಬಹುದಾದರೆ, ಮಾಟದಿಂದ ಭೂತಗಳ ಲೋಕವನ್ನು ಸೇರಬಹುದಾದರೆ ಪರಿಶುದ್ಧ ಭಕ್ತನು ಕೃಷ್ಣ ಅಥವಾ ವಿಷ್ಣುಲೋಕವನ್ನು ಸೇರುವುದು ಏಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ? ಈ ಮುಖ್ಯವಾದ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಇದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಹು ಸುಲಭ. ದುರದೃಷ್ಟದಿಂದ ಬಹು ಮಂದಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನೂ ವಿಷ್ಣುವೂ ವಾಸಿಸುವ ಈ ಭವ್ಯಲೋಕಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇಲ್ಲ; ಅವರ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಪತನ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ನಿರಾಕಾರವಾದಿಗಳು ಸಹ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಯೋತಿಯಿಂದ ಉರುಳುತ್ತಾರೆ. ಹರೇಕೃಷ್ಣ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭಗವದ್ವಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಹುದು; ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಈ ಭವ್ಯ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಇಡೀ ಮಾನವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಶ್ಲೋಕ - 26

ಪತ್ರಂ ಪುಷ್ಪಂ ಫಲಂ ತೋಯಂ ಯೋ ಮೇ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ |

ತದಹಂ ಭಕ್ತುಪಹೃತಮಶ್ವಾಮಿ ಪ್ರಯತಾತ್ಮನಃ ||೨೬||

ಪತ್ರಮ್—ಒಂದು ಎಲೆಯನ್ನು; ಪುಷ್ಪಮ್—ಒಂದು ಹೂವನ್ನು; ಫಲಮ್—ಒಂದು ಹಣ್ಣನ್ನು; ತೋಯಮ್—ನೀರನ್ನು; ಯಃ—ಯಾವನು; ಮೇ—ನನಗೆ; ಭಕ್ತ್ಯಾ—ಭಕ್ತಿಯಿಂದ; ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ—ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾನೋ; ತತ್—ಅದನ್ನು; ಅಹಮ್—ನಾನು; ಭಕ್ತಿ ಉಪಹೃತಮ್—ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅರ್ಪಿಸಿದ; ಅಶ್ವಾಮಿ—ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ; ಪ್ರಯತ ಆತ್ಮನಃ—ಶುದ್ಧ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವವನಿಂದ.

ಅನುವಾದ

ಯಾರಾದರೂ ನನಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಒಂದು ಎಲೆ, ಒಂದು ಹೂವು, ಒಂದು ಹಣ್ಣು ಅಥವಾ ಒಂದಿಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದರೆ ನಾನು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ

ಬುದ್ಧಿವಂತನು, ನಿತ್ಯ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಶಾಶ್ವತವಾದ ಆನಂದಮಯವಾದ ನಿವಾಸವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯ ಪ್ರೀತಿಯುತ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರುವುದು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ. ಇಂತಹ ಅಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ವಿಧಾನ ಬಹು ಸುಲಭವಾದದ್ದು; ಬಡವರಲ್ಲಿ ಬಡವರಾಗಿದ್ದು ಯಾವ ಅರ್ಹತೆಯೂ ಇಲ್ಲದವರೂ ಇದನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಏಕೈಕ ಅರ್ಹತೆಯೆಂದರೆ ಶುದ್ಧ ಭಕ್ತನಾಗಿರುವುದು. ಮನುಷ್ಯನು ಏನಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಅವನ ಸ್ಥಿತಿ ಏನು — ಯಾವುದೂ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಈ ವಿಧಾನವು ಎಷ್ಟು ಸುಲಭ ಎಂದರೆ ನಿಜವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಒಂದು ಎಲೆಯನ್ನಾಗಲಿ

ಹಣ್ಣನ್ನಾಗಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ನೀರನ್ನಾಗಲಿ ಅರ್ಪಿಸಬಹುದು. ಪ್ರಭುವು ಅದನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಬಹುಸುಲಭ; ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದು. ಯಾರನ್ನೂ ಅದರಿಂದ ದೂರವಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಸರಳವಾದ ವಿಧಾನದಿಂದ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ನಿತ್ಯಜ್ಞಾನಾನಂದದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯ ಬದುಕನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಬೇಡ ಎನ್ನುವ ಮೂರ್ಖನು ಯಾರು? ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕ ಸೇವೆ ಮಾತ್ರವೇ ಬೇಕು. ಬೇರೇನೂ ಬೇಡ. ತನ್ನ ಪರಿಶುದ್ಧ ಭಕ್ತರಿಂದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಹೂವನ್ನು ಸಹ ಆತನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಭಕ್ತನಲ್ಲದವನಿಂದ ಆತನು ಏನನ್ನೂ ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆತನು ಸ್ವಯಂಪೂರ್ಣನು, ಆತನಿಗೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ಏನೂ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ; ಆದರೂ ಆತನು ಪ್ರೀತಿವಿಶ್ವಾಸಗಳ ವಿನಿಮಯವೆಂದು ತನ್ನ ಭಕ್ತನ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆ. ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಎರಡು ಬಾರಿ ಬಳಸಿದೆ; ಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಲು ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯೊಂದೇ ಮಾರ್ಗ ಎಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವುದು ಇದರ ಉದ್ದೇಶ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗುವುದು, ವಿದ್ವಾಂಸನಾಗುವುದು, ಬಹು ಶ್ರೀಮಂತನೋ, ತತ್ಪಶ್ಚಾತ್ತಜ್ಞನೋ ಆಗುವುದು ಇಂತಹ ಯಾವುದೇ ಸಾಧನವು ಯಾವುದೇ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವಂತೆ ಕೃಷ್ಣನ ಮನವನ್ನು ಒಲಿಸಲಾರದು. ಭಕ್ತಿಯ ಮೂಲತತ್ತ್ವವಿಲ್ಲದೆ ಯಾರಿಂದಲೇ ಆಗಲಿ ಯಾವ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನೇ ಆಗಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಭುವಿನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಕಾರಣಾತ್ಮಕವಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಿತ್ಯವಾದದ್ದು. ಪರಾತ್ಪರ ಪೂರ್ಣತೆಗೆ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ನೇರ ಕ್ರಿಯೆ ಭಕ್ತಿ.

ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಭೋಕ್ತಾರ, ಅನಾದಿಪ್ರಭು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಯಜ್ಞಗಳ ನಿಜವಾದ ಗುರಿ ಎಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ; ಅನಂತರ ಇಲ್ಲಿ ತಾನು ಎಂತಹ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಿ, ಬದುಕಿನ ಪರಮಗುರಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕ ದಿವ್ಯಸೇವೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಲು ಬಯಸುವವನು ಪ್ರಭುವು ತನ್ನಿಂದ ಏನನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವವನು ಅವನಿಗೆ ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವಲ್ಲದ ಅಥವಾ ಕೃಷ್ಣನು ಕೇಳಿರದ ಏನನ್ನೇ ಆಗಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮಾಂಸವನ್ನು, ಮೀನನ್ನು, ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಬಾರದು. ಅವನಿಗೆ ಇಂತಹ ಕಾಣಿಕೆಗಳು ಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಅವನು ಹಾಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಅದರ ಬದಲು ಆತನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಒಂದು ಎಲೆ, ಹಣ್ಣು, ಹೂವು ಮತ್ತು ನೀರನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ; ಈ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು 'ನಾನು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆತನು ಮಾಂಸ, ಮೀನು ಮತ್ತು ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಆಹಾರಗಳೆಂದರೆ ತರಕಾರಿಗಳು, ಧಾನ್ಯಗಳು, ಹಣ್ಣುಗಳು, ಹಾಲು ಮತ್ತು ನೀರು; ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಹೀಗೆಂದು ವಿಧಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾವು ಏನನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತೇವೆಯೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಲಾಗದು. ಏಕೆಂದರೆ ಆತನು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಾವು ಇಂತಹ ಆಹಾರಗಳನ್ನು ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿದರೆ ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕ ಭಕ್ತಿಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಂಡಂತಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದ ಹದಿಮೂರನೆಯ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಯಜ್ಞಶೇಷ ಮಾತ್ರವೇ ಪರಿಶುದ್ಧ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆದು ಐಹಿಕ ತೊಡಕುಗಳ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಬಯಸುವವರಿಗೆ ಇದು ಯೋಗ್ಯಆಹಾರ ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದೇ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆಹಾರವನ್ನು ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡದಿರುವವರು ಪಾಪವನ್ನೇ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಬೇರೆ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತುತ್ತೂ, ಐಹಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಜಟಿಲತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಇನ್ನೂ ಆಳಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸರಳವಾದ ತರಕಾರಿಯ ತಿನಿಸುಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚಿತ್ರ ಅಥವಾ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ತಲೆಬಾಗಿ ಇಂತಹ ವಿನೀತ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅವನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆಯಬಹುದು; ದೇಹವನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಮತ್ತು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಸಾಧ್ಯಮಾಡುವ ಸೊಗಸಾದ ಮೆದುಳಿನ ಅಂಗಾಂಶಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬಹುದು. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಇರುವುದೆಲ್ಲವೂ ಕೃಷ್ಣನ ಸ್ವತ್ತೇ, ಆದುದರಿಂದ ಆತನಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯದ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ; ಆದರೂ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆತನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದವನ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಆತನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ, ಬಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಕೃಷ್ಣನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ನಿರಾಕಾರವಾದಿಗಳಾದ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು ಪರಮಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಲ್ಲ ಎಂದೇ ಸಾಧಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಈ ಶ್ಲೋಕವು ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಇದೊಂದು ಉಪಮಾನ, ಅಥವಾ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ವಕ್ತಾರನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಈ ಪ್ರಪಂಚದವನು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಪರಮ ದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿವೆ; ಅವನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಅದಲು ಬದಲಾಗಬಲ್ಲವು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ; ಎಂದರೆ ಒಂದು ಇಂದ್ರಿಯವು ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಇಂದ್ರಿಯದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲದು. ಕೃಷ್ಣನು ಪರಿಪೂರ್ಣನು ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಇದೇ ಅರ್ಥ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆತನು ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಸಿರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಏಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ತಾನು ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಐಹಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಐಹಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಯತ್ತ ನೋಡುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ನೈವೇದ್ಯವನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಭಕ್ತನ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದು, ಆತನು ತಿನ್ನುವುದು ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಸವಿಯುವುದು ಇವುಗಳೊಡನೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒಂದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಬೇಕು — ಅವನ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸ್ಥಾನದ ಕಾರಣದಿಂದ ಆತನು ಕೇಳುವುದು, ಆತನು ತಿನ್ನುವುದು ಮತ್ತು ಸವಿಯುವುದು ಎಲ್ಲ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒಂದೇ. ಯಾವುದೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಿಲ್ಲದೆ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಆತನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಕ್ತನು ಮಾತ್ರ ಪರಮ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸತ್ಯವು ಆಹಾರವನ್ನು ತಿನ್ನಬಲ್ಲದು ಮತ್ತು ಸವಿಯಬಲ್ಲದು ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ.

ಶ್ಲೋಕ - 27

ಯತ್ಕರೋಷಿ ಯದಶ್ನಾಸಿ ಯಜ್ಜುಹೋಷಿ ದದಾಸಿ ಯತ್ |
ಯತ್ತಪಸ್ಯಸಿ ಕೌಂತೇಯ ತತ್ಕುರುಷ್ಯ ಮದರ್ಪಣಮ್ ||೨೭||

ಯತ್—ಏನೆಲ್ಲ; ಕರೋಷಿ—ಮಾಡುತ್ತೀಯೋ; ಯತ್—ಏನೆಲ್ಲ; ಅಶ್ನಾಸಿ—ತಿನ್ನುತ್ತೀಯೋ; ಯತ್—ಏನನ್ನು; ಜುಹೋಷಿ—ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೀಯೋ; ದದಾಸಿ—ಕೊಡುತ್ತೀಯೋ; ಯತ್—ಏನನ್ನಾದರೂ; ಯತ್—ಏನೆಲ್ಲ; ತಪಸ್ಯಸಿ—ವ್ರತಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತೀಯೋ; ಕೌಂತೇಯ—ಕುಂತೀಪುತ್ರನೇ; ತತ್—ಅದನ್ನು; ಕುರುಷ್ಯ—ಮಾಡು; ಮತ್—ನನಗೆ; ಅರ್ಪಣಮ್—ಅರ್ಪಿತವನ್ನಾಗಿ.

ಅನುವಾದ

ಕುಂತಿಯ ಮಗನಾದ ಅರ್ಜುನನೇ, ನೀನು ಏನನ್ನೇ ಮಾಡು, ಏನನ್ನೇ ಭುಂಜಿಸು, ಏನನ್ನೇ ಅರ್ಪಿಸು ಅಥವಾ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡು ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡು — ಅದನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ನನಗೆ ಅರ್ಪಿಸು.

ಭಾವಾರ್ಥ

ಹೀಗೆ ಯಾವುದೇ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಮರೆಯದಂತೆ ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ಕರ್ತವ್ಯ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ತನ್ನ ದೇಹ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಮನುಷ್ಯನು ತನಗಾಗಿ (ಕೃಷ್ಣನಿಗಾಗಿ) ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಜೀವಿಸಲು ಏನನ್ನಾದರೂ ತಿನ್ನಲೇಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ಅವನು ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ನಾಗರಿಕನಾದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಯಾವುದಾದರೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣನು, "ಅದನ್ನು ನನಗಾಗಿ ಮಾಡು", ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅರ್ಚನೆ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಏನನ್ನಾದರೂ ದಾನಮಾಡುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿರುತ್ತದೆ; ಕೃಷ್ಣನು "ಅದನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡು", ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ; ಶೇಖರವಾದ ಎಲ್ಲ ನಿವ್ವಳ ಹಣವನ್ನು ಕೃಷ್ಣಪ್ರಚ್ಛೇಯ ಆಂದೋಳನವನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಇದರ ಅರ್ಥ. ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಧ್ಯಾನದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಒಲವು; ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಇದು ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹರೇಕೃಷ್ಣ ಮಂತ್ರವನ್ನು ತನ್ನ ಜಪಮಣಿಯೊಂದಿಗೆ ಜಪಮಾಡುತ್ತ ದಿನದ ಇಪ್ಪತ್ತಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗಳೂ ಕೃಷ್ಣಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಕಳೆಯುವುದಾದರೆ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ತೋರಿಸಿದಂತೆ ಆತನೇ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಧ್ಯಾನಿ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠಯೋಗಿ.

ಶ್ಲೋಕ - 28

ಶುಭಾಶುಭ ಫಲೈರೇವಂ ಮೋಕ್ಷ್ಯಸೇ ಕರ್ಮಬನ್ಧನೈಃ |
ಸನ್ನ್ಯಾಸಯೋಗಯುಕ್ತಾತ್ಮಾ ವಿಮುಕ್ತೋ ಮಾಮುಪೈಷ್ಯಸಿ ||೨೮||

ಶುಭ—ಶುಭಕರವಾದ; ಅಶುಭ—ಮತ್ತು ಅಶುಭಕರವಾದ; ಫಲೈಃ—ಫಲಗಳುಳ್ಳ; ಏವಮ್—ಹೀಗೆ; ಮೋಕ್ಷಸೇ—ನೀನು ಮುಕ್ತನಾಗುವೆ; ಕರ್ಮ—ಕರ್ಮದ; ಬನ್ಧನೈಃ—ಬಂಧನಗಳಿಂದ; ಸನ್ಯಾಸ— ಪರಿತ್ಯಾಗದ; ಯೋಗ—ಯೋಗದಿಂದ; ಯುಕ್ತ ಆತ್ಮ—ಮನಸ್ಸನ್ನು ದೃಢವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ; ವಿಮುಕ್ತಃ—ಮುಕ್ತನಾಗಿ; ಮಾಮ್—ನನ್ನನ್ನು; ಉಪ್ಯಷ್ಟಸಿ—ಸೇರುತ್ತೀಯೆ.

ಅನುವಾದ

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಕರ್ಮಬಂಧನದಿಂದ ಮತ್ತು ಅದರ ಶುಭಾಶುಭ ಫಲಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುತ್ತೀಯೆ. ಈ ತ್ಯಾಗ ತತ್ವದಿಂದ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ನನ್ನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ ನೀನು ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತೀಯೆ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತೀಯೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ

ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಮಾಡುವವನನ್ನು ಯುಕ್ತ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಶಬ್ದ ಯುಕ್ತ ವೈರಾಗ್ಯ. ಇದನ್ನು ರೂಪ ಗೋಪ್ತಾಮಿಯವರು ಹೀಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ —

ಅನಾಸಕ್ತಸ್ಯ ವಿಷಯಾನ್ ಯಥಾರ್ಹಮ್ ಉಪಯುಚ್ಛತಃ |

ನಿರ್ಬನ್ಧಃ ಕೃಷ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೇ ಯುಕ್ತಂ ವೈರಾಗ್ಯಮುಚ್ಯತೇ ||

(ಭಕ್ತಿರಸಾಮೃತ ಸಿಂಧು 2.255)

ನಾವು ಈ ಐಹಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇರುವವರೆಗೆ ಕರ್ಮ ಮಾಡಲೇಬೇಕು; ಕರ್ಮವನ್ನು ಬಿಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಯುಕ್ತ ವೈರಾಗ್ಯ ಎಂದು ಹೆಸರು ಎಂದು ರೂಪ ಗೋಪ್ತಾಮಿಯವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಸನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದಾಗ ಇಂತಹ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮನಸ್ಸಿನ ದರ್ಪಣವನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ; ಕರ್ತನು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆದಂತೆ ಆತನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನಿಗೆ ಶರಣಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಮುಕ್ತಿಯಿಂದ ಆತನು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಯೋತಿಯೊಂದಿಗೆ ಒಂದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಲೋಕವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಮಾಮ್ ಉಪ್ಯಷ್ಟಸಿ "ಆತನು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ", ಎಂದರೆ ಭಗವದ್ಭಾವಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾನೆ. ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಐದು ಹಂತಗಳಿವೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ, ತನ್ನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಸದಾ ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ನಿರ್ದೇಶನದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದವನು ಒಂದು ಹಂತದವರೆಗೆ ವಿಕಾಸ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಈ ಹಂತದಿಂದ ಅವನು ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನಂತರ ಭಗವದ್ಭಾವಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ನಿರತನಾಗಬಹುದು. ತನ್ನ ಚೀವನವನ್ನು ಪ್ರಭುವಿನ ಸೇವೆಗೆ ಮುಡಿಪಾಗಿಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದವನು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಸನ್ಯಾಸಿ. ಅಂತಹ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರಭುವಿನ ಪರಮ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ ನಿರಂತರ ಸೇವಕ ಎಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವನು ಏನನ್ನೇ ಮಾಡಲಿ

ಪ್ರಭುವಿನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನೇ ಮಾಡಲಿ ಅದನ್ನು ಪ್ರಭುವಿನ ಸೇವೆ ಎಂದು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಫಲವನ್ನು ನೀಡುವ ಕರ್ಮಗಳಿಗಾಗಲೀ, ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವ ವಿಧಿತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಿಗಾಗಲೀ ಆತನು ಗಂಭೀರ ಗಮನವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವ ವಿಧಿತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯರು ಮಾಡಲೇಬೇಕು; ಆದರೆ ಪ್ರಭುವಿನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರತನಾಗಿರುವ ಪರಿಶುದ್ಧ ಭಕ್ತನು ವೇದಗಳು ವಿಧಿಸಿರುವ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಕಂಡರೂ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಹಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಆದುದರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದವನೂ ಪರಿಶುದ್ಧ ಭಕ್ತನ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು, ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರ ಎಂದು ವೈಷ್ಣವ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ನಿಷ್ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಆ ಮಾತುಗಳು ಇವು — **ತಾನೃವಾಕ್ಯ, ಕ್ರಿಯಾ, ಮುದ್ರಾವಿಚ್ಛೇಹ ನಾ ಬುರುಝು** (ಚೈತನ್ಯ ಚರಿತಾಮೃತ, ಮಧ್ಯ 23.39). ಭಗವಂತನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಸದಾ ನಿರತನಾಗಿರುವವನನ್ನು ಅಥವಾ ಭಗವಂತನ ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂದು ಸದಾ ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವವನು ಈಗಲೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮುಕ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಮುಂದೆ ಅವನು ಭಗವದ್ಧಾಮಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುವುದು ಖಚಿತ. ಹೇಗೆ ಕೃಷ್ಣನು ಎಲ್ಲ ಟೀಕೆಗಳನ್ನೂ ಮೀರಿದವನೋ ಹಾಗೆಯೇ ಇಂತಹ ಭಕ್ತನು ಎಲ್ಲ ಐಹಿಕ ಟೀಕೆಗಳನ್ನೂ ಮೀರಿದವನು.

ಶ್ಲೋಕ - 29

**ಸಮೋಽಹಂ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ನ ಮೇ ದ್ವೇಷೋಽಸ್ಮಿ ನ ಪ್ರಿಯಃ |
ಯೇ ಭಜಂತಿ ತು ಮಾಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಮಯಿ ತೇ ತೇಷು ಚಾಪ್ಯಹಮ್ ||೨೯||**

ಸಮಃ—ಸಮಾನ ಮನೋಭಾವವುಳ್ಳವನು; **ಅಹಮ್**—ನಾನು; **ಸರ್ವಭೂತೇಷು**—ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ; **ನ**—ಒಬ್ಬನೂ ಇಲ್ಲ; **ಮೇ**—ನನಗೆ; **ದ್ವೇಷಃ**—ದ್ವೇಷವುಳ್ಳವನು; **ಅಸ್ಮಿ**—ಇದ್ದಾನೆ; **ನ**—ಇಲ್ಲ; **ಪ್ರಿಯಃ**—ಪ್ರೀತಿಸಾತ್ರನು; **ಯೇ**—ಯಾರು; **ಭಜಂತಿ**—ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೋ; **ತು**—ಆದರೆ; **ಮಾಮ್**—ನನ್ನನ್ನು; **ಭಕ್ತ್ಯಾ**—ಭಕ್ತಿಯಿಂದ; **ಮಯಿ**—ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾರೆ; **ತೇ**—ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು; **ತೇಷು**—ಅವರಲ್ಲಿ; **ಚ**—ಕೂಡ; **ಅಪಿ**—ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ; **ಅಹಮ್**—ನಾನು.

ಅನುವಾದ

ನನಗೆ ಯಾರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅಸೂಯೆಯಿಲ್ಲ. ನಾನು ಯಾರ ಪರವಾಗಿಯೂ ಪಕ್ಷಪಾತ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಎಲ್ಲರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಮನಾಗಿ ಇರುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಯಾವಾತನು ನನ್ನ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವನೋ ಆತನು ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನು, ನನ್ನಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಸ್ನೇಹಿತ.

ಭಾವಾರ್ಥ

ಕೃಷ್ಣನು ಎಲ್ಲರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಮನಾಗಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ಯಾರೂ ಅವನ ವಿಶೇಷ

ಸ್ನೇಹಿತರಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸದಾ ಅವನ ದಿವ್ಯ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುವ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಅವನು ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಏಕೆ ವಹಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಇದು ಪಕ್ಷಪಾತವಲ್ಲ; ಇದು ಸಹಜವಾದದ್ದು. ಈ ಐಹಿಕ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಮನುಷ್ಯನು ಬಹು ಉದಾರನಾಗಿರಬಹುದು, ಆದರೂ ಆತನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿಯಿರುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಜೀವಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಮಗ ಎಂದು ಪರಮ ಪ್ರಭುವು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ; ಆದುದರಿಂದ ಆತನು ಬದುಕಿನ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಉದಾರವಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಮಳೆಯು ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳಲಿ, ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳಲಿ ಅಥವಾ ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಬೀಳಲಿ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸುವ ಮೋಡದಂತೆ ಭಗವಂತ. ಆದರೆ ಆತನು ತನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗಮನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ಭಕ್ತರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದೆ. ಅವರು ಸದಾ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸದಾ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುತ್ತಾರೆ. 'ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆ' ಎನ್ನುವ ಮಾತೇ ಇಂತಹ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿರುವವರು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಜೀವಂತ ಆಧ್ಯಾತ್ಮವಾದಿಗಳು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಭಗವಂತನು ಇಲ್ಲಿ **ಮಯಿ ತೇ**, "ಅವರು ನನ್ನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ", ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಸಹಜವಾಗಿ ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಭಗವಂತನು ಅವರಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಪರಸ್ಪರವಾದದ್ದು. ಇದು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. **ಯೇ ಯಥಾ ಮಾಂ ಪ್ರಪದ್ಯಂತೇ ತಾನ್ಮತ್ಯೈವ ಭಜಾಮಿ ಅಹಮ್** — "ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ನನಗೆ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಶರಣಾಗತನಾದರೆ ಅಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಾನು ಅವನನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತೇನೆ." ಪ್ರಭುವು ಮತ್ತು ಭಕ್ತನೂ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಉಳ್ಳವರಾದದ್ದರಿಂದ ಈ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪರಸ್ಪರ ವಿನಿಮಯವು ಇರುತ್ತದೆ. ರತ್ನವನ್ನು ಬಂಗಾರದ ಉಂಗುರದಲ್ಲಿಟ್ಟಾಗ ಅದು ತುಂಬ ಸೊಗಸಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಚಿನ್ನಕ್ಕೂ ವೈಭವ ಬರುತ್ತದೆ; ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರತ್ನಕ್ಕೂ ವೈಭವ ಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಭುವು ಜೀವಿಯೂ ಹೊಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಜೀವಿಗೆ ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಒಲವು ಬಂದಾಗ ಚಿನ್ನದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಭುವು ವಜ್ರ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಜೊತೆಯು ತುಂಬ ಸೊಗಸಾದದ್ದು. ಪರಿಶುದ್ಧ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಭಕ್ತರೆಂದು ಹೆಸರು. ಪರಮ ಪ್ರಭುವು ತನ್ನ ಭಕ್ತರ ಭಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಭಕ್ತ ಮತ್ತು ಪ್ರಭುವಿನ ನಡುವೆ ಪರಸ್ಪರ ವಿನಿಮಯದ ಸಂಬಂಧ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಸಾಕಾರ ಸಿದ್ಧಾಂತವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನಿರಾಕಾರ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಪರಮೋನ್ನತನಿಗೂ ಜೀವಿಗೂ ಪರಸ್ಪರ ವಿನಿಮಯದ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಸಾಕಾರ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಉಂಟು.

ಪ್ರಭುವು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಂತೆ ಎಂಬ ನಿದರ್ಶನವನ್ನು ಹಲವೊಮ್ಮೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಿಂದ ಬಯಸಿದುದನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರಭುವು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಣೆಯು ಇನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಭುವು ಭಕ್ತರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಪಾತಿ ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಇದು ಭಕ್ತರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ವಿಶೇಷ ಕೃಪೆಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ. ಭಗವಂತನ ವಿನಿಮಯವು ಕರ್ಮದ ನಿಯಮಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬಾರದು. ಇದು ಭಗವಂತನೂ ಅವನ ಭಕ್ತರೂ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು. ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯು ಈ ಐಹಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಒಂದು ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲ; ಅದು ನಿತ್ಯಜ್ಞಾನಾನಂದವು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಭಾಗ.

ಶ್ಲೋಕ - 30

ಅಪಿ ಚೇತ್ಸುದುರಾಚಾರೋ ಭಜತೇ ಮಾಮನನ್ಯಭಾಕ್ |

ಸಾಧುರೇವ ಸ ಮನ್ತವ್ಯಃ ಸಮ್ಯಗ್ ವ್ಯವಸಿತೋ ಹಿ ಸಃ ||೩೦||

ಅಪಿ—ಕೂಡ; ಚೇತ್—ಆಗಿದ್ದರೆ; ಸು ದುರಾಚಾರಃ—ಅತ್ಯಂತ ಅಸಹ್ಯಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವನು; ಭಜತೇ—ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ; ಮಾಮ್—ನನ್ನ; ಅನನ್ಯ ಭಾಕ್—ವಿಚಲತೆಯಿಲ್ಲದೆ; ಸಾಧುಃ—ಸಾಧುವು; ಏವ—ಖಂಡಿತವಾಗಿಯು; ಸಃ—ಅವನು; ಮನ್ತವ್ಯಃ—ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು; ಸಮ್ಯಕ್—ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ; ವ್ಯವಸಿತಃ—ನಿರ್ಧಾರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದವನು; ಹಿ—ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ; ಸಃ—ಅವನು.

ಅನುವಾದ

ಯಾವನಾದರೂ ಅತ್ಯಂತ ಹೀನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಆತನು ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರೆ ಆತನನ್ನು ಸಾಧು ಎಂದೇ ಭಾವಿಸಬೇಕು, ಏಕೆಂದರೆ ಆತನು ತನ್ನ ನಿರ್ಧಾರದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ

ಸುದುರಾಚಾರಃ: ಎನ್ನುವ ಪದ ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವತ್ತಾದದ್ದು. ಅದನ್ನು ನಾವು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಜೀವಿಯು ಬದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾಗ ಅವನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಎರಡು ಬಗೆಯವು — ಬದ್ಧವಾದವು, ಸಹಜಸ್ವರೂಪದವು. ಭಕ್ತರ ಬದ್ಧಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ದೇಹರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜದ ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇವನ್ನು ಬದ್ಧ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ, ತನ್ನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸ್ವರೂಪದ ಅರಿವಿದ್ದು ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಭುವಿನ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ ಜೀವಿಯು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೂ ಇವೆ. ಇಂತಹ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಜೀವಿಯು ತನ್ನ ಸಹಜಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇವಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಸೇವೆ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಬದ್ಧಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯೂ ದೇಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬದ್ಧಸೇವೆಯೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಮಾನಾಂತರವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ವಿರೋಧವಾಗುತ್ತವೆ. ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೂ ತನ್ನ ಆರೋಗ್ಯಕರವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹದಗೆಡಿಸುವ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡದಂತೆ ಭಕ್ತನು ಬಹಳ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಇರುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯು ತಾನು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದರಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಆದರೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮನುಷ್ಯನು, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಅಥವಾ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಹೀನಾಯವೆನ್ನಿಸುವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇಂತಹ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಪತನವು ಅವನನ್ನು ಅಯೋಗ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಪತಿತನಾಗಬಹುದು; ಆದರೆ ಅವನು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ದಿವ್ಯಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದರೆ ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಭುವು ಅವನನ್ನು

ಪರಿಶುದ್ಧಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಆ ಹೀನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಷಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆಂದು ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಐಹಿಕದ ಸೋಂಕು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಬಲ ಎಂದರೆ ಭಗವಂತನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೊಡಗಿರುವ ಯೋಗಿಯೂ ಸಹ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಬಲೆಗೆ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಎಷ್ಟು ಶಕ್ತವಾದದ್ದು ಎಂದರೆ ಯಾವಾಗಲಾದರೊಮ್ಮೆ ಆಗುವ ಇಂತಹ ಪತನವನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಸರಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರ್ಶ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಪತನ ಹೊಂದಿದುದಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಭಕ್ತನನ್ನು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಬಾರದು; ಏಕೆಂದರೆ, ಮುಂದಿನ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವಂತೆ, ಭಕ್ತನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸುತ್ತಲೇ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸಂಭವಿಸುವ ಇಂತಹ ಪತನಗಳು ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಹೋಗುತ್ತವೆ.

ಆದುದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ, ಹರೇಕೃಷ್ಣ, ಹರೇ ಕೃಷ್ಣ, ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣ ಹರೇ ಹರೇ / ಹರೇ ರಾಮ, ಹರೇ ರಾಮ, ರಾಮ ರಾಮ ಹರೇ ಹರೇ ಎಂದು ಸಂಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ದೃಢಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಿರತನಾದವನು ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಪತನ ಹೊಂದಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡರೂ ಅವನು ದಿವ್ಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. **ಸಾಧುರ್‌ಏವ**, 'ಆತನು ಸಾಧು' ಎನ್ನುವ ಮಾತುಗಳು ಒತ್ತಿಹೇಳುತ್ತವೆ. ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಪತನ ಹೊಂದಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಭಕ್ತನನ್ನು ತೆಗಳಬಾರದು; ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಪತನ ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಆತನನ್ನು ಸಾಧು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಈ ಶಬ್ದಗಳು ಭಕ್ತರಲ್ಲದವರಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡುತ್ತವೆ. **ಮನ್ವವ್ಯಃ** ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದವು ಇನ್ನೂ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದದ್ದು. ಈ ನಿಯಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸದೆ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಪತನಹೊಂದಿದ ಭಕ್ತನನ್ನು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುವವರು ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮೀರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಭಕ್ತನ ಒಂದೇ ಒಂದು ಅರ್ಹತೆಯೆಂದರೆ ಒಂದಿಷ್ಟೂ ವಿಚಲಿತನಾಗದೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದು.

ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ —

ಭಗವತಿ ಚ ಹರಾವನನ್ಯಚೇತಾ

ಭೃಶಮಲಿನೋಽಪಿ ವಿರಾಜತೇ ಮನುಷ್ಯಃ |

ನ ಹಿ ಶಶಕಲುಷಚ್ಚಬಿಃ ಕದಾಚಿತ್

ತಿಮಿರ ಪರಾಭವತಾಮ್ ಉಪೈತಿ ಚನ್ದ್ರಃ ||

ಇದರ ಅರ್ಥ — ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರತನಾದವನು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅಸಹ್ಯವಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿರುವ ಮೊಲದ ಗುರುತನ್ನು ಹೋಲುವ ಕಲೆಗಳಂತೆ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು. ಇಂತಹ ಕಲೆಗಳು ಬೆಳದಿಂಗಳು ಹರಡುವುದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆಯೇ ಭಕ್ತನೊಬ್ಬನು ಸಾಧು ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಪತನಗೊಂಡರೆ ಆತನು ಅಸಹ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಭಕ್ತನು ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಅಸಹ್ಯಕರ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸಬಹುದು ಎಂದು ತಪ್ಪಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಐಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ

ಬಲಿಷ್ಠ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಂಟಾಗುವ ಆಕಸ್ಮಿಕಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಸಾರಿದಂತೆ. ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯೊಡನೆ ಹೋರಾಡುವಷ್ಟು ಮನುಷ್ಯನು ಶಕ್ತನಾಗುವವರೆಗೆ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಪತನಗಳಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಾಗ ಆತನು ಇಂತಹ ಪತನಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರೂ ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ದುರುಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಪ್ಪು ತಪ್ಪಾಗಿ ನಡೆದು ತಾನು ಇನ್ನೂ ಭಕ್ತನೇ ಎಂದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯಿಂದ ಆತನು ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಆತನು ಒಳ್ಳೆಯ ಭಕ್ತನಲ್ಲ ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಶ್ಲೋಕ - 31

ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಭವತಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಶಶ್ವಚ್ಛಾನ್ತಿ ನಿಗಚ್ಛತಿ |

ಕೌನ್ತೇಯ ಪ್ರತಿಜಾನೀಹಿ ನ ಮೇ ಭಕ್ತಃ ಪ್ರಣಶ್ಯತಿ ||೩೧||

ಕ್ಷಿಪ್ರಮ್—ಬಹು ಬೇಗನೆ; ಭವತಿ—ಆಗುತ್ತಾನೆ; ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ—ಧರ್ಮಾತ್ಮನು; ಶಶ್ವತ್ ಶಾನ್ತಿಮ್—ಶಾಶ್ವತವಾದ ಶಾಂತಿಯನ್ನು; ನಿಗಚ್ಛತಿ—ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ; ಕೌನ್ತೇಯ—ಕುಂತೀಪುತ್ರನೇ; ಪ್ರತಿಜಾನೀಹಿ—ಪ್ರಕಟಿಸು; ನ—ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ; ಮೇ—ನನ್ನ; ಭಕ್ತಃ—ಭಕ್ತನು; ಪ್ರಣಶ್ಯತಿ—ನಾಶವಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಅನುವಾದ

ಕುಂತಿಯ ಮಗನಾದ ಅರ್ಜುನನೇ, ಅವನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾಗುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಶಾಶ್ವತ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ನನ್ನ ಭಕ್ತನು ಎಂದೂ ನಾಶವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಘೋಷಿಸು.

ಭಾವಾರ್ಥ

ಇದನ್ನು ತಪ್ಪರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಏಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಪರಮ ಪ್ರಭುವು, ಕಿಡಿಗೇಡಿತನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವವನು ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಭಕ್ತನಾಗಲಾರ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಭಕ್ತನಲ್ಲದವನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಅರ್ಹತೆಗಳಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಉಳಿಯುತ್ತದೆ — ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಅಸಹ್ಯಕರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವವನು ಪರಿಶುದ್ಧ ಭಕ್ತನು ಹೇಗಾದಾನು? ನ್ಯಾಯವಾಗಿಯೇ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಬಹುದು. ಏಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ, ಪ್ರಭುವಿನ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಗೆ ಬಾರದೆಯೇ ಇರುವ ದುಷ್ಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ, ಶ್ರೀಮದ್ಯಾಗವತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಒಳ್ಳೆಯ ಅರ್ಹತೆಗಳೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ, ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯ ಒಂಬತ್ತು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಭಕ್ತನು ಹೃದಯದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕಲ್ಮಷವನ್ನೂ ತೊಡೆದು ಹಾಕುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಸಹಜವಾಗಿ ಅವನ

ಎಲ್ಲ ಪಾಪಕಲ್ಮಷಗಳೂ ತೊಳೆದುಹೋಗುತ್ತವೆ. ಸದಾ ಪರಮ ಪ್ರಭುವನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸುವುದು ಅವನನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧ ಹೃದಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ವೇದಗಳ ಪ್ರಕಾರ, ಒಂದು ನಿಯಮವಿದೆ — ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಪತನಹೊಂದಿದವನು ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಲು ಕೆಲವು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ನಿಯಮವೇನೂ ಇಲ್ಲ; ಏಕೆಂದರೆ, ಆತನು ಸದಾ ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವುದರಿಂದ, ಪರಿಶುದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಆಗಲೇ ಭಕ್ತನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ, ಹರೇ ಕೃಷ್ಣ, ಹರೇ ಕೃಷ್ಣ, ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣ ಹರೇ ಹರೇ / ಹರೇ ರಾಮ ಹರೇ ರಾಮ, ರಾಮ ರಾಮ ಹರೇ ಹರೇ ಎನ್ನುವುದರ ಸಂಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸದೆ ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕು. ಇದು ಭಕ್ತನನ್ನು ಎಲ್ಲ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಪತನಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಅವನು ಎಲ್ಲ ಐಹಿಕ ಕಲ್ಮಷಗಳ ಸೋಂಕಿನಿಂದ ಎಂದೆಂದೂ ಮುಕ್ತನಾಗಿರುವನು.

ಶ್ಲೋಕ - 32

ಮಾಂ ಹಿ ಪಾರ್ಥ ವ್ಯಪಾಶ್ರಿತ್ಯ ಯೇಽಪಿ ಸ್ಯುಃ ಪಾಪಯೋನಯಃ |

ಸ್ತ್ರಿಯೋ ವೈಶ್ಯಾಸ್ತಥಾ ಶೂದ್ರಾಸ್ತೇಽಪಿ ಯಾನ್ತಿ ಪರಾಂ ಗತಿಮ್ ||೩೨||

ಮಾಮ್ — ನನ್ನನ್ನು; ಹಿ — ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ; ಪಾರ್ಥ — ಪೃಥೆಯ ಪುತ್ರನೇ; ವ್ಯಪಾಶ್ರಿತ್ಯ — ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿ; ಯೇ — ಯಾರು; ಅಪಿ — ಕೂಡ; ಸ್ಯುಃ — ಇರುತ್ತಾರೋ; ಪಾಪಯೋನಯಃ — ನೀಚ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ; ಸ್ತ್ರಿಯಃ — ಸ್ತ್ರೀಯರು; ವೈಶ್ಯಾಃ — ವರ್ತಕರು; ತಥಾ — ಕೂಡ; ಶೂದ್ರಾಃ — ಕೆಳವರ್ಗದ ಜನರು; ತೇ ಅಪಿ — ಅವರೂ ಕೂಡ; ಯಾನ್ತಿ — ಹೋಗುತ್ತಾರೆ; ಪರಾಮ್ — ಪರಮೋನ್ನತವಾದ; ಗತಿಮ್ — ಗಮ್ಯಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ.

ಅನುವಾದ

ಪಾರ್ಥ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯುವವರು ಕೀಳುಜನ್ಮದವರಾದರೂ — ಸ್ತ್ರೀಯರು, ವೈಶ್ಯರು ಮತ್ತು ಶೂದ್ರರು — ಪರಮಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಲ್ಲರು.

ಭಾವಾರ್ಥ

ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಮತ್ತು ಮೇಲಿನ ವರ್ಗಗಳ ಜನರಲ್ಲಿ ಯಾವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಪರಮ ಪ್ರಭುವು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸಾರುತ್ತಾನೆ. ಜೀವನದ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಭೇದಗಳುಂಟು. ಆದರೆ ಪ್ರಭುವಿನ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದವನಿಗೆ ಇಂತಹ ಭೇದಗಳಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಪರಮಗತಿಗೆ ಅರ್ಹನೇ. ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ (2.4.18), ಚಂಡಾಲರಂತಹ (ನಾಯಿಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವವರು) ಅತ್ಯಂತ ಕೀಳಾದವರೂ ಒಬ್ಬ ಪರಿಶುದ್ಧ ಭಕ್ತನ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧರಾಗಬಲ್ಲರು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಭಕ್ತಿಸೇವೆ ಮತ್ತು ಪರಿಶುದ್ಧ ಭಕ್ತನೊಬ್ಬನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಎಷ್ಟು ಶಕ್ತವಾದವು ಎಂದರೆ ಕೆಳಗಿನ ಮತ್ತು ಮೇಲಿನ ವರ್ಗಗಳ ಜನರಲ್ಲಿ ಭೇದ ಭಾವವಿಲ್ಲ. ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಇದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬಹುದು. ಪರಿಶುದ್ಧ ಭಕ್ತನ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಅತ್ಯಂತ ಸರಳನಾದ ಮನುಷ್ಯನು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಬಲ್ಲ.

ಐಹಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಸಾತ್ವಿಕ ಸ್ವಭಾವದವರು (ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು), ರಾಜಸ ಸ್ವಭಾವದವರು (ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಅಥವಾ ಆಡಳಿತಗಾರರು), ರಾಜಸ ಮತ್ತು ತಾಮಸ ಗುಣಗಳು ಬೆರೆತವರು (ವೈಶ್ಯರು ಅಥವಾ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು) ಮತ್ತು ತಾಮಸ ಗುಣದವರು (ಶೂದ್ರರು ಅಥವಾ ಕಾರ್ಮಿಕರು) ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವರಿಗಿಂತ ಕೆಳಗಿನವರನ್ನು ಚಂಡಾಲರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಪಾಪಿ ಸಂಸಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪಾಪಿಸಂಸಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಮೇಲಿನ ವರ್ಗಗಳವರು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಶಕ್ತಿ ಎಷ್ಟೆಂದರೆ ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಪರಿಶುದ್ಧ ಭಕ್ತನು ಕೆಳಗಿನ ವರ್ಗಗಳ ಎಲ್ಲರೂ ಜೀವನದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಬಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನು ಕೃಷ್ಣನ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆದಾಗ ಮಾತ್ರ ಇದು ಸಾಧ್ಯ. **ವ್ಯಪಾತ್ರಿತ್ಯ** ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದವು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಮನುಷ್ಯನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಆಗ ಅವನು ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಯೋಗಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಶ್ಲೋಕ - 33

ಕಿಂ ಪುನರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಪುಣ್ಯಾ ಭಕ್ತಾ ರಾಜರ್ಷಯಸ್ತಥಾ |
ಅನಿತ್ಯಮಸುಖಂ ಲೋಕಮಿಮಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಭಜಸ್ಯ ಮಾಮ್ ||೩೩||

ಕಿಮ್—ಇನ್ನೇನು; ಪುನಃ—ಮತ್ತೆ; ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ—ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು; ಪುಣ್ಯಾಃ—ಧರ್ಮಿಷ್ಠರಾದವರು; ಭಕ್ತಾಃ—ಭಕ್ತರು; ರಾಜರ್ಷಯಃ—ರಾಜರ್ಷಿಗಳು; ತಥಾ—ಕೂಡ; ಅನಿತ್ಯಮ್—ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದ; ಅಸುಖಮ್—ಕ್ಷೇಶಮಯವಾದ; ಲೋಕಮ್—ಲೋಕವನ್ನು; ಇಮಮ್—ಈ; ಪ್ರಾಪ್ಯ—ಹೊಂದಿ; ಭಜಸ್ಯ—ಪ್ರೀತಿಯುತ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗು; ಮಾಮ್—ನನಗೆ.

ಅನುವಾದ

ಧರ್ಮಾತ್ಮರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಭಕ್ತರು ಮತ್ತು ರಾಜರ್ಷಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇದು ಇನ್ನಷ್ಟು ನಿಜ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಅಶಾಶ್ವತವಾದ ಮತ್ತು ದುಃಖದ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ನೀನು ನನ್ನ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗು.

ಭಾವಾರ್ಥ

ಈ ಐಹಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜನರ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವರ್ಗಗಳಂಟು; ಏನೇ ಆಗಲಿ, ಈ ಜಗತ್ತು ಯಾರಿಗೂ ಸುಖದ ತಾಣವಲ್ಲ. **ಅನಿತ್ಯಮ್ ಅಸುಖಮ್ ಲೋಕಮ್** — ಈ ಲೋಕವು ಅಶಾಶ್ವತವಾಗಿದ್ದು ದುಃಖಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗಿದೆ. ಇದು ಯಾವುದೇ ವಿವೇಕಯುಕ್ತನಾದ ಯೋಗ್ಯ ಮನುಷ್ಯನು ವಾಸಮಾಡುವಂತಹ ಸ್ಥಳವಲ್ಲ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನು ಈ ಪ್ರಪಂಚವು ಅಶಾಶ್ವತ ಮತ್ತು ಇದು ದುಃಖಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವರು ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಯಾವಾದಿ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಈ ಜಗತ್ತು ಮಿಥ್ಯೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಿಂದ ನಾವು ಈ ಜಗತ್ತು ಮಿಥ್ಯೆಯಲ್ಲ,

ಆದರೆ ಅಶಾಶ್ವತ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅಶಾಶ್ವತತೆಗೂ ಮಿಥ್ಯೆಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವುಂಟು. ಈ ಜಗತ್ತು ಅಶಾಶ್ವತ. ಆದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಜಗತ್ತಿದೆ. ಅದು ಶಾಶ್ವತ. ಈ ಜಗತ್ತು ದುಃಖಮಯ. ಆದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಜಗತ್ತು ಶಾಶ್ವತ ಮತ್ತು ಆನಂದಮಯ.

ಅರ್ಜುನನು ಒಂದು ಸಾಧುಸ್ವಭಾವದ ರಾಜಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು. ಅವನಿಗೂ ಪರಮ ಪ್ರಭುವು, "ನನ್ನ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಭಗವದ್ಭಾವಕ್ಕೆ ಬಂದುಬಿಡು" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ದುಃಖಗಳೇ ತುಂಬಿದ ಈ ಅಶಾಶ್ವತ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ನಿಲ್ಲಬಾರದು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ತನ್ನನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಗ ಆತನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಸುಖಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ಎಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳ ಮನುಷ್ಯರ ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಬಲ್ಲ ಒಂದೇ ಒಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎಂದರೆ ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಭಕ್ತಿಸೇವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಶ್ಲೋಕ - 34

ಮನ್ಮನಾ ಭವ ಮದ್ಭಕ್ತೋ ಮದ್ಯಾಜೀ ಮಾಂ ನಮಸ್ಕುರು |

ಮಾಮೇವೈಷ್ಯಸಿ ಯುಕ್ತೈವಮಾತ್ಮಾನಂ ಮತ್ಪರಾಯಣಃ ||೩೪||

ಮತ್ ಮನಾಃ—ಸದಾ ನನ್ನನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸುವವನು; ಭವ—ಅಗು; ಮತ್—ನನ್ನ; ಭಕ್ತಃ—ಭಕ್ತನು; ಮತ್—ನನ್ನ; ಯಾಜೀ—ಆರಾಧಕನು; ಮಾಮ್—ನನಗೆ; ನಮಸ್ಕುರು—ನಮಸ್ಕರಿಸು; ಮಾಮ್—ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ; ಏವ—ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ; ಏಷ್ಯಸಿ—ನೀನು ಬರುವೆ; ಯುಕ್ತಾ—ತಲ್ಲಿನನಾಗಿ; ಏವಮ್—ಹೀಗೆ; ಆತ್ಮಾನಮ್—ನಿನ್ನ ಆತ್ಮವನ್ನು; ಮತ್ ಪರಾಯಣಃ—ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ.

ಅನುವಾದ

ಸದಾ ನನ್ನನ್ನು ಚಿಂತಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತೊಡಗಿಸು, ನನ್ನ ಭಕ್ತನಾಗು, ನನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡು ಮತ್ತು ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸು. ಆಗ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಗ್ನನಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ

ಕಲ್ಮಷಯುಕ್ತವಾದ ಈ ಐಹಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಕಪಿಮುಷ್ಠಿಯಿಂದ ಪಾರಾಗಬೇಕಾದರೆ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯೊಂದೇ ಮಾರ್ಗ ಎಂದು ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನೈತಿಕ ಅಳುಕಿಲ್ಲದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರರು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವನ್ನು ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯನ್ನೂ ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನಾದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂಬ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿರುಚುತ್ತಾರೆ. ದುರದೃಷ್ಟದಿಂದ ನೈತಿಕ ಅಳುಕಿಲ್ಲದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರರು ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದುದರ ಕಡೆಗೆ ಓದುಗನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕೃಷ್ಣನ ಮನಸ್ಸಿಗೂ

ಕೃಷ್ಣನಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಇಂತಹ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರರಿಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಕೃಷ್ಣನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ; ಆತನು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸತ್ಯ. ಅವನ ದೇಹ, ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ ಆತ್ಮ ಅಭಿನ್ನ ಮತ್ತು ಪರಾತ್ಪರ. ಚೈತನ್ಯಚರಿತಾಮೃತವನ್ನು ಕುರಿತ ಭಕ್ತಿಸಿದ್ಧಾಂತ ಸರಸ್ವತೀ ಗೋಸ್ವಾಮಿಗಳ ಅನುಭಾಷ್ಯ (ಐದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ; ಆದಿಲೀಲಾ, ಶ್ಲೋಕಗಳು 41-48) ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಉದ್ಧರಿಸಿರುವಂತೆ, ಕೂರ್ಮ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ—**ದೇಹದೇಹಿ ವಿಭೇದೋಽಯಂ ನೇಶ್ವರೇ ವಿದ್ಯತೇ ಕೃಚಿತ್**. ಹೀಗೆಂದರೆ ಪರಮ ಪ್ರಭು ಕೃಷ್ಣನಿಗೂ ಅವನ ದೇಹಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಆದರೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರರಿಗೆ ಕೃಷ್ಣವಿಜ್ಞಾನವು ತಿಳಿಯದಿರುವುದರಿಂದ ಅವರು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು, ಅವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅಥವಾ ದೇಹದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಕೃಷ್ಣವಿಜ್ಞಾನದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಜ್ಞಾನ; ಆದರೂ ಕೆಲವರು ಜನರ ದಾರಿ ತಪ್ಪಿಸಿಯೇ ಲಾಭ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಕೆಲವರು ರಾಕ್ಷಸೀ ಸ್ವಭಾವದವರಿದ್ದಾರೆ; ಅವರೂ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾರೆ; ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣನ ಸೋದರಮಾವ ಕಂಸನಂತೆ, ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಂಸನೂ ಸದಾ ಕೃಷ್ಣನ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಶತ್ರು ಎಂದೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ತನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಕೃಷ್ಣನು ಬರುವನೇ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಸದಾ ಆತಂಕದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದ. ಇಂತಹ ಯೋಚನೆಯಿಂದ ನಮಗೆ ಸಹಾಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಅದೇ ಭಕ್ತಿ. ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸದಾ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಬೇಕು. ಆ ಅನುಕೂಲಕರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮಾರ್ಗವೇನು? ಅದನ್ನು ಒಬ್ಬ ಅರ್ಹ ಗುರುವಿನಿಂದ ಕಲಿಯಬೇಕು. ಕೃಷ್ಣನು ದೇವೋತ್ತಮ ಪರಮ ಪುರುಷನು; ಆತನ ದೇಹವು ಜಡವಸ್ತುವಿನಿಂದ ಆದದ್ದಲ್ಲ; ಅದು ನಿತ್ಯ ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಎಂದು ಹಲವು ಬಾರಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತ ಇಂತಹ ಮಾತು ಮನುಷ್ಯನು ಭಕ್ತನಾಗಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ತಪ್ಪುಮೂಲದಿಂದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ವ್ಯರ್ಥ.

ಆದುದರಿಂದ ಯಾರೇ ಆದರೂ ಕೃಷ್ಣನ ನಿತ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ, ಮೂಲರೂಪದಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು; ಕೃಷ್ಣನೇ ಪರಮ ಪುರುಷನೆಂಬ ನಿಶ್ಚಲ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಅವನ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕು. ಕೃಷ್ಣನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಾಂತರ ದೇವಾಲಯಗಳಿವೆ; ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಸೇವೆಯು ನಡೆಯುವಾಗ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ವಿಗ್ರಹದ ಮುಂದೆ ತಲೆಬಾಗಿ ಕಾಯಾ ವಾಚಾ ಮನಸಾ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿರತಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ವಿಚಲಿತನಾಗದೆ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಕೃಷ್ಣಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ನೈತಿಕ ಅಳುಕಿಲ್ಲದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರರು ದಾರಿತಪ್ಪಿಸಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಬಾರದು. ಕೃಷ್ಣನ ವಿಷಯ ಶ್ರವಣ ಮತ್ತು ಸಂಕೀರ್ತನಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯ ಒಂಬತ್ತು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕು. ಪರಿಶುದ್ಧ ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯು ಮಾನವ ಸಮಾಜದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಸಾಧನೆ.

ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಏಳನೆಯ ಮತ್ತು ಎಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯಗಳು ಊಹಾತ್ಮಕ ಚಿಂತನೆಯಿಂದ, ಹಠಯೋಗದಿಂದ ಮತ್ತು ಫಲಾಪೇಕ್ಷಿತ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾದ ಪರಿಶುದ್ಧ

ಭಕ್ತಿಸೇವೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿವೆ. ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ನಿರಾಕಾರ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಯೋತಿ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ಪರಮಾತ್ಮ ಇಂತಹ ವಿವಿಧ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪರಿಶುದ್ಧರಾಗದವರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಪರಿಶುದ್ಧ ಭಕ್ತನು ಪರಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಸೇವೆಯನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ದೇವತೆಗಳ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಮನುಷ್ಯನು ಅತ್ಯಂತ ಅವಿವೇಕಿ. ಆತನು ಕೃಷ್ಣನ ಪರಮ ವರವನ್ನು ಎಂದೂ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುವ ಒಂದು ಸುಂದರ ಕವನವಿದೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಭಕ್ತನು ಇರಬೇಕಾದ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬರದೇ ಇರಬಹುದು. ಆದರೂ ಅವನು ಎಲ್ಲ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಗಿಂತ ಮತ್ತು ಯೋಗಿಗಳಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಸದಾ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರುವವನನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸಾಧು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಆತನು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಭಕ್ತಿರಹಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಕಡಮೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಆತನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸುತ್ತಾನೆ. ಪರಿಶುದ್ಧ ಭಕ್ತನು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಪತನಗೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಪರಮ ಪ್ರಭುವು ಅವನ (ಭಗವಂತನ) ಪರಿಶುದ್ಧ ಭಕ್ತರ ಕ್ಷೇಮವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ವಿವೇಕಿಯಾದವನು ನೇರವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿ ಈ ಐಹಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕು. ಕಡೆಗೆ ಅವನು ಪರಮ ವರವಾದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪಡೆಯುವನು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ "ರಹಸ್ಯತಮ ಜ್ಞಾನ" ಎಂಬ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದ ಭಕ್ತಿವೇದಾಂತ ಭಾವಾರ್ಥವು ಮುಗಿಯಿತು.